

Mārijas Vēstis

Ilustrēts nedēļas šurnāls finatnei,
literaturai, mākslai un šadsihwei.

N° 49.

1909. gadā.

Iznākt trešdēnās.

Saturs:

Seemētes un finatne. Jf Wilhelma Ostvalda „Große Männer“.

Ko no kuhdras var istaikt? Profesora Lasara-Kohna. (Beigas.)

Vehtule jf Schweizēs.

Kuhrens. Godalgots originalstahstis no P. Keepina.

Poesija un proza. A. Deglawa stahstis.

Apstāts. Walfis domes darbiba. Daschadas siņas un pasinofumi.

Bildes: Profesors Dr. Wilhelms Ostvalds. — Profesors Ferdinands Brauns. — Profesors Kochers, Bernā. — Hamburgas gaseš eetaišes degšana, statotees no kuhdras pufes. — Belgijas karalis Leopolds II. †. — Saunais Belgijas karalis Alberts. — Saunā Belgijas karaleene Elisabete.

Abonešanas maksa

Ar peesūhtišānu cehšēmē:		Riģā saņemot:		Ar peesūhtišānu ahrēmē:	
Par gabu	3 rēl. 50 kap.	Par gabu	2 rēl. 50 kap.	Par gabu	5 rēl. — kap.
" 1/2 gabu	2 " — "	" 1/2 gabu	1 " 50 "	" 1/2 gabu	2 " 50 "
" 1/4 gabu	1 " — "	" 1/4 gabu	— " 75 "	" 1/4 gabu	1 " 25 "

Numurs makšā 10 kap.; katra adrešes maiņa 10 kap. Stūbinājumi makšā 10 kap. par weenslēstīgu smalku rindānu.

Kaunuma, ahdas, sīlītītās, pušča un dīnuma sīmībās it-beenas no plīst. 9—1 un no 6—1/2 9 w. No pulst. 5—6 w. tīt damās un behrūs. Rīgā, Maršalu eelā 8, tumu pee Grehžineeku eelas.

Dr. Machtus.

R. Nebelsiecka pehru.,

zeikn eelā 11, blakus krahštasei.

gumijas un metala stempeli

gravuras, klisbejas un krahšas

peedahwā lehti plī-

tafā išwedumā jau kopš 25. gadeem.

Kalku eelā Nr. 18.

Optika, fotografija un elektrizitate.

Kafijas ahtr-dedsinatawa
"NEKTAR"
peedahwā weenmehr swaigi dedsinatu un maltu kafiju par lofi mehrenām zen. Ari nededsinatū=kafiju, fehju, zuku ru, u.t.t. Leelā Aleksandra eelā 24. Eeeja no Romanowa eelas.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peedahwā

eekšdšemes un ahršemes wihnus,

kā ari konjaku „Royal“,

stipru wihnogu wihnu 50 kap.

fekofchās filialēs:

Suworowa un Dširnawu eelu stuhri, Delgawas fchofejā Nr. 12,

Ahgenskalnā, Mešcha eelā Nr. 4a,

Petšchal kunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Bez-Nigas stuhri.

Balta metala ehdam- un tehikarotes, naščuš, daščinas, tehmasčinas, kaščijas krahšes, petrolejas fehtuš „Graek“, emaljetuš un aluminiuma wahramoš traufuš; dšels krahšnis, dšels gultas un matratsčuš.

Slidas un kamaninas

bes konkurenzes.

M.P. Silleneeks, Rīgā,

==== tikai ====

Terbatas eelā Nr. 7.

Angļu dšels- un tehrauda leetu un buhw- apkalumu weikalš.

Gresnuma swezes.

Krona lukturnu un kandelabru swezes is waska un stearina.

Eglischn swezes

is waska, stearina un parafina.

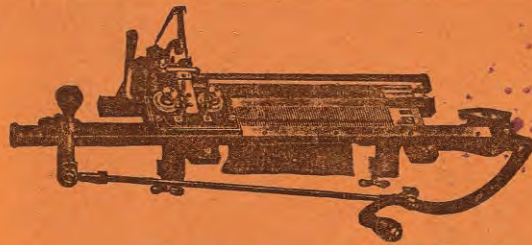
Waska ritufus, waska peedehinatajus, brihnuma swezes.

Eglischn lukturnus

peedahwā

H. A. Brieger,

Stabu eelā 10, Kalku eelā 1, Grehžineeku eelā 8.

Kronberga

„Baltica“

ir labafā familijas

adama maščina,

weenigā maščina, tusa fawas weentahrchās konstrukcijas, weeglas apeesčanās un weeglas eemahžičhanās deht ir latram eewehlama. W maščinas war 150 daschabus preeščmetuš un 185 musturus ijadit. Bamahžiba par brihwu. Par maščinas labumu un isturibu teel galwots.

Dabujamas weenigi pee

J. Kronberg, Rīgā,

adamo un fehujmaščinu weikalā, Kungu eelā Nr. 28.

Wislehtaki

fotografiski aparati

un peederumi zaur sawu isturibu un noderibu ir tee, tuzi pagatawoti us jaunato isgudrojumu un pehtijumu pamata pirmās eepahdēs. Wahžijas, Anglijas, Franžijas, produkti dabujami arweenu manā weikalā wisleelatā išwehlē.

Rekord fotografiskas plates, kimitalijas un papiri pašča fabrikazijas waj pakajuma, dabujami par wislehtafām zenam mafumā un leelumā. Weenigi manā noliktawā dabujami augstalā labumu Kraft un Stendela kolodija papiri un Richarda Johra fotogr. plates, ortochromatistās un beslaufuma par weenu zenu.

„Fotografija.“ Grabmata pašmahžibai dabujama wairš tikai nedaudšoš eksemplaros par 1 r. — 150 l.

„Zenu rahditajs“ latweešču walodā ar 175 sīhmejumeem un ap 20 bilšču peelkumeem ar dauš rezepem un pamahžibam teel ištutits pa pašu pret 35 kap. pašmarkās.

W. Buzlera fotografisku peederumu noliktawa un fabrika Rīgā, Aleksandra eelā 36. Telefons 2161.

Mahjas Weefis

Mr. 49.

Rigā, 9. dezembrī 1909. g.

54. gada gabjums.

Seeweetes un sinatne.

Si Wilhelma Dimalda „Große Männer“.

Kas sīmejas us feeweetes līdšdarbošanos pee sinatnīsta kopdarba, tad wīnu personīskais eespaids us pehtneeku wihreeti jau wairakfahrt peeminets. No leelā eespaida, kahdu eewehrojamas feeweetes dara ahrpus laulības us leeleem pehtneekem, naw nekas manams, gluschi otradi, nekā pee mahšlneekem, pee kureem šchis eespaids ir mīlīstī leels. Šchāi sinā gan ari grūhti eespehjam, wīnu leelo wihru personīskā dšhwē tīk tahlu eedstīnatees, ka no šchahdām atteezībam waretu nowehrtet wīspahrejo eespaidu us dšhwēs potenzīalu. Bet tā ka pee pehtneekem faktīstī truhstī tahdu romanu, ka wīnu šchūmi nahktu klajā, tas ir atkal gluschi preteji, nekā pee mahšlneekem, pee kureem tee atgadas jo beeschi, un peerahda negatīwi, ka feeweetem īsnemot tīkai wīnas tā laulatas draudseneš, mahšas waj meitas, šchāis aprīndās nepeekriht nekahda eewehrojama loma. Gemesls tam deesgan weegli nošahrstams. Tā ka mahšlu wīspahrejs usdewums ir, zaur eedwehsmu waj afozīazīju modīnat patīhlamas juhtas, tad par mahšlineekem der tīkai tahdi zilweki, kureem pašcheem ir stipras juhtas un kurei tahdas peekopi; bet šchis nu wīstīprakas un dāschadatas ir erotīskā arodā, un tapeh; mahšlineeki apstīnīgi waj neapstīnīgi mekle tahdus peedstīhwojumus. Bet preeksch sinatneeka juhtas nu ir tās, no kuzām wīna darbam draud wīkleelakās breefmas, jo tās mehds wīltot objeetīwu spēredumu. Tā sinamā mebrā peeder pee wīna dšhwēs tehnikas, juhtas, zīl tahl tās naw pawīsam nodabonamas pee malas, eewadit kahrtīgos zetos un sargatees no wīsa, kas ar to satarā. Ais šcheem eemesleem tad ari pehtneeki pa leelakai dakai ir kahrtīgi un ustīzami laulati wihri, tīkai wīnu feewam reis par wīsam jaapmeerīnajas ar līkteni, šawu wihru dšhwē spēhlet tīkai otro lomu un dāschreis aīš sinatnem tīkai pawīsam aīsmīrstām. Tā ka te leeta negrosas ap konkretu, bet ap abstraktu šahnzenst, tad zīl nezīl prah-

tīgām feeweetem te nerodas nekahdas grūhtības un nowed dāschafahrt pee mahstīklas īstureschanās, kura ir gluschi weetā.

Us jautajumu par feeweeschu patstahwīgu nodarbošanos kulturās zelmlauseju darbos war īhst atbīdēt, ka līdš šchim tahds darbs naw notīzīs un paredsamā laīkā ari nenotīs. Progrestīwas feeweetes to īskaidro zaur feeweeschu āstematīstu nospeeschānu no wihreeschu pufes, bet tas drošchi ween naw tā. Weenmehr ir bījufchās feeweetes ar wihreeschu apdāhwinatību un tās ari ar fēkmem peedālijufchās pee sinatnīskem darbeem; un zīl sinams, tahdām ari naw raduschees nekahdi šchēherschchi pee to sinatnīsto fēkmju šafneegschānas, kahdas wīnas wehlejuschās. Jo newajaga aīsmīrst, ka zeksch us sinatnem newed weenīgi zaur unīwersītates waj zītas kahdas augstīskolas durwīm, un ari tās pašchās jau tahdus 25 gadus atwehrtas feeweetem; bet zeksch zaur grabmatam ir nesamehrtīgi īsdewīgaks un ari dāschadats, nekā wezā rīh;ība ar preekschlāstījumeem. Ari īs leelu wihru bīografījam īsrahbījees, ka wīni weenmehr pratuschi fēw eegahdatees šcho līdšekli un no ta smehluschi leelako daku no ta, kas wīneem pee sagationoschānās bījīs wajadstīgs.

Bet laī nu ari nekad naw bījufchi nekahdi nopeetnī kawekli un ari unīwersītates atwehrtas jau gandrihš weselu zilweka paaudst, tad tomehr wehl neweena feeweete naw eestahjufes sinatneeku pīrmajā rīndā. (Te waretu domat us šchīrīja kundst, bet par wīnu galīgu spēredumu wehl newar dot.) Dāschās eewehrojamas feeweetes, kuras strahdajufchās sinatnes laulā līdstī, ir bījufchās tīkai otrās šchēkras, kuras peeslebjufchās sinamam skolotajam un meh;īnājuschās ta pehdās strohdat tahlak. Eewehrojot, ka spēschakee panahstūmi līdš šchim šafneegti no wihreescheem preeksch 30. muhšchā gada, un eewehrojot, ka feeweetes šawu augschānu agrat nobeīds nekā wihreeschi, tad beīdsamos gadu desmītos no

feeweetem buhtu bijufchas fagaidamas jo fposchafas fekmes, ja leeta buhtu groffijufes tikai ap ahreju eespehjamibu, jo pa neparasto zeku jau staigaja tikai wairaf apdahwinatàs un ar stipru gribu apbalwotàs. Èa tad objektivi flehdsams, ka muhfu laiku feeweetes, neatkarigi no rahfas un tautibas, naw derigas preefch pamatiga finatniska darba. Attablums, kura winu organifazija winas ufstahda no wihreescheem, ir tik leels, ka pat leelas groffibas ap widejo wehrtibu naw wehl bijufchas tik leelas, ka tàs buhtu fpehjuufchas rabit kahdu feewifchka dfinuma finatnifku geniju.

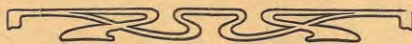
Man fcheet, ka biologifki tas lehti faprotams un geuhti zitadi waretu buht. Ufdewums gahdat par zilwezes fifiologifko ufTUREfchanu, ir tik leels un fwarigs, ka tas dfinums, kam peekritufe fchi ufdebuma leelaka data, nekahdi nefpehji weenada mehra nodotees ari wehl otram leelam ufdebumam, zilwezi weft wehl uf preefchu ari pa kulturaf zeku. Tas ir wihreeschu dfinuma dabifkafis ufdebums, un ta ka fcha ufdebuma progrefiwaka data ir finatnifks atradeja darbs, kuzam peelahgojufes ari tikai mafa data no wihreeschu dfinuma, tad tahda peelahgoschanas no feeweeschu pufes fagaidama wehl mafaf. Èa wehl apdoma, ar kahdeem fifiologifkeem faunumeem faifitits fchis darbs pat preefchteem wihreescheem, kuzi preefch fchi darba wiflabaf organifeti, tad zilwezes ufTUREfchanas un papildinafchanas labà jawehlas, ka pafchas feeweetes atfal atfihu, ka eewehrojot fifiologifko darbu ifdaliyumu faryp abeem dfinumeem, katre dfinums war fawu dshwi dshwot ar wifleelafam fekmem un ar wifmafako energijas patehrinu.

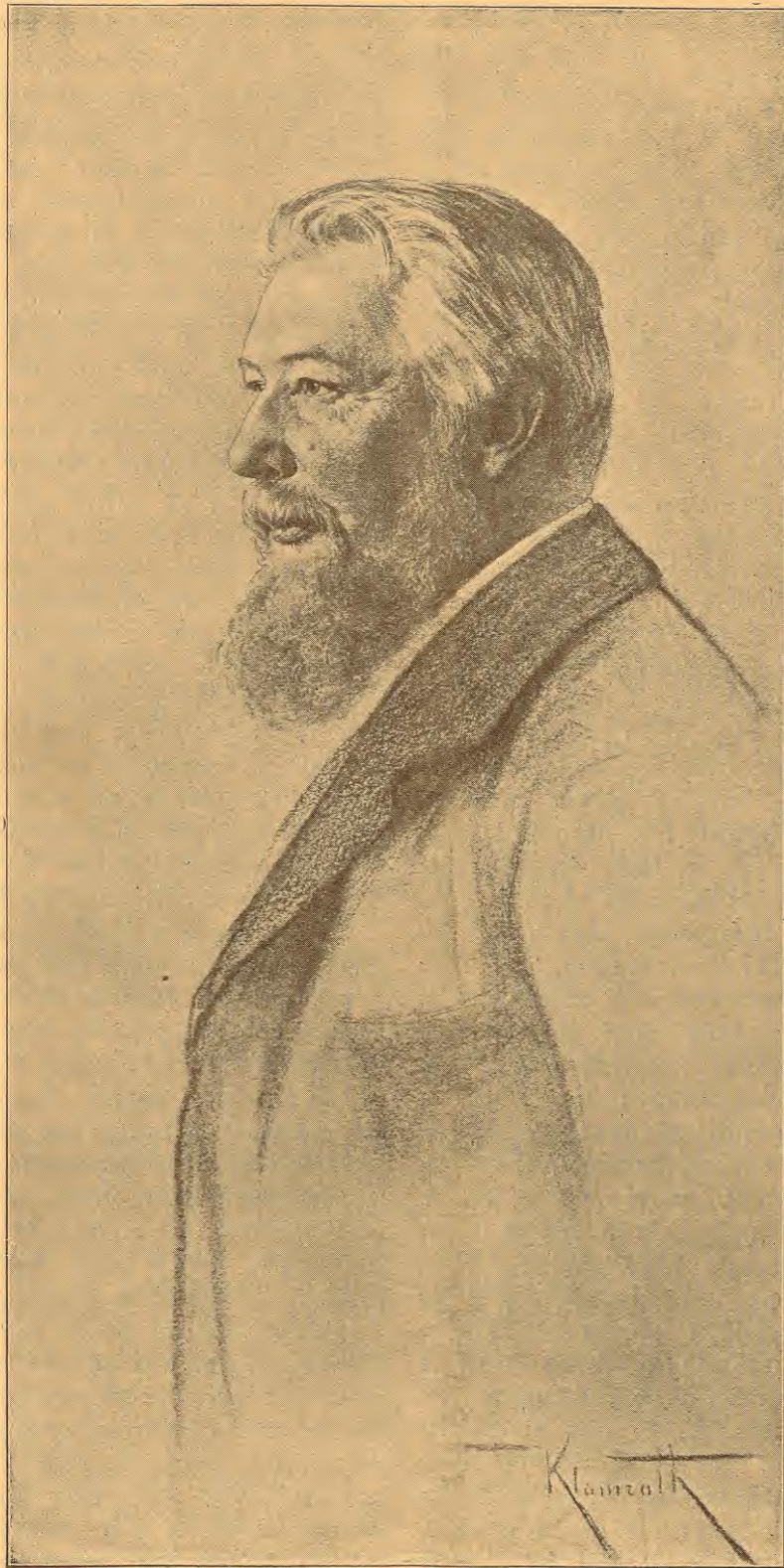
Èr antropologi un foziologi, kuzi norahdidami uf wifaf agru attihstibas fahwolkli zilweje, eerauga preefch feeweetem nahfam kundfibas laikus, fur daschadu tautu un wafihu kulturaf pakahpi mehri peh tam, kahdu pakahpi feeweetes tanis eenems. Angtu kolonijas Saun-Selande un Austra-lija fchai fika ir wifprogrefiwakas un tur feeweetem ar wihreescheem ir weenadas politifkas teefibas. Èet nu ir eewehrojanti, ka fchee apgabali pee faryptautifka finatnifka un mahfklifka kopdarba darijufchi tikpat dauds ka nulli. No tureenes naw wehl nahzis neweens pehtneeks, neweens dfejneeks, glesneeks waj muftis, kuzam buhtu pafaules flawa. Èchai fika nu fchas kolonijas ir glufchi zitadas, nekà wezas semes un neko neatfchiras no tam jaunam kolonijam, fur naw feeweeschu politifkas un fozialas emanzipazijas. Èa tad no fchahdas rihfoschanas preefch zilwezes fwarigaka un geuhakà darba naw nekahds labums fagaidams. Èa eewehro leelos panahfumus, kahdi pehdejà gadufminteni bijufchi Wahzjai finatnifajà aroda un zaur kureem ta faryp tautam finatne eeguwufe pirmo weetu, un ja tad falihdfina feeweetes politifko fahwolkli, kurfch ir

talfni pakaf palizis, un kuru wahzeefcheem weenmehr pahmet amerikani, tad otradi jaflehds, ka fchis fahwolkli preefch zilwezes augstakam un geuhakam fpehjam leelas drihsaf derigs, nekà kauns. Èo zif es efmu nowehrojis semes, fur feeweetei eerahdits augstaks fahwolkli, it feewifchki Seemef-Amerika, tad weenadafis fahwolkli drihs ween ifwehrafchas par kundfibu, kura wihreeschu lihmeni drihsaf nospeesch uf leju, nekà pazet winu garu. Weetejà mahfka fahw semu, wadofchas parahdibas ta naw radijufe, kas wifpirms laifam ifskaidrojams zaur to, ka tur dailes publifka, kura noteiz panahfumus un ar to ari darbu zaurmehra rafsturu, fahw gwandrihs weenigi if feeweetem. Un peh zilwezes fahinejeem peedfihwojumeem tas norahda uf ifstenas originalibu arween farypratuschi un zeenijufchi wihreeschi pirnee.

Èa nu ari atfihst, ka feeweetei peekrita wadofcha loma tos maf attihstitos laifos, kad gimenes fajehgumu aprobeschoja ar mahfes fafaru ar behrnu, tad tomehr naw nekahda eemefla attihstitos apfahflos, fur wihrs nahzis pee kundfibas, te fagaidit kahdu atpakateefchanu. Èef fchaubam, wihreescha augstakà intelektuala attihstiba bijufe eespehjamaf zaur funkziju ifdaliifchanu, un rahfa zaur to ir gahjufe uf preefchu. Naw ari parebsams, ka tas lai top zitadi, kamehr zilweks naw attihstijees atpakaf uf to fahwolkli, kura atrodas olas deh-jofchais pihktnahbis, lai fawu feeweeschu puff atfwarbinatu no leelakas datas wafiflofchanas darba nafas. Glufchi otradi, ir wifpahrejs biologifks likums, ka fpehju pawairofchana panahfama tikai zaur tahlafu un tahlafu funkziju dalifchanu, un patwafigai zihnai pret fcho likumu naw nekahdas zeribas; fur to mehgina ifdarit, tur tikai weltigi patehre energiju. Èapeh pareis leelas tas antropologifkafis ufstas, ka ar wihreeschu kundfibu tikai ifsteni eefahufes kulturaf attihstifchanas, un ka fchi pahgroffiba zilweku dfinumu atteezibas, ja ta pateefcham notifufe, atfihstama tikai par progrefu.

Èa lai meh wihreeschi atweram fawam feewam, mahfam un meitam zeku uf intelektuala nodarbofchanas, zif tahlu winas pafchas uf to fajuh eefcheju dfinu. Mo ta brihscha, kad te wairs nebuhs neko feewifchku eeraudfit, nosudis daudsafas, kuzas, wehl fpeeschas uf fcho zeku newis fewis un fawu wajadfibu deht, èet tikai tapeh, ka winas to grib atwehrt fawam lihdfmahfam, par ziteem motimeem nemaf nerunajot. Èa ir glufchi dabifka leeta, ka te feewifchki eewehrojamas perfonibas, ar attihstihu antihamillaru infinktu pamafam ifmirft, tapeh ka winas fawu infinktu nefpehji pahrmantot uf faweem pehznahfameem, kuru winam nemaf naw. Èa tad rahfas ufTUREfchanas interefe preefchrofu dabuhs tàs feeweetes, kuzas pee ufTUREfchanas labprahnt un ar preeku ufneemas fawu datu.

Prof. Dr. Wilhelm Oswald

PAULSEN LITH.
MAK. L. O. GARDT.
VEIC. PULSING

Ko no kuhdras war istaišit?

Profesora Lafara-Rohua.

(Beigās.)

Tā ka papiru pagatawo no nahtna un fokwilnas lupatam, kas zits nekas naw tā stipri nowalkatas augu šķeedras, tad wajaga isdotees papiru pagatawot ari no ne wifai šatruhdejuschām kuhdras augu šķeedram. Isdariti ari šahdi mehginajumi un Korintija jau preešch desmit gadeem pagatawoja silu papiru preešch zūfura galwu eetiščanas, kur tam bija peejaukts deesgan dauds kuhdras šķeedru. Bet tā ka tahds papirs isnahza ari padahrgs un neatmeta nekahdu pekau, tad wina pagatawofchanu wairs neturpinaja. Tas pats notizis ari zitos apgabalos. Šahda neisdoščanās isfaldrojama zaur apstrahdajamo materialu. Pahruhidrojuschās augu šķeedras zehluščās no tahdeem augeem, kuros ari šwaigā šahwofli sem mikroštopa apluhkojot naw eeraugamas nekahdas papira fabriķazijai derigas šķeedras, un šchis paščas šķeedras zaur truhdeščanu kluwufčas tīfai wehl traufstakas un mafat isturigas. Tapehž kuhdra, lai ari to leeto tīfai kā pildamu weelu, nekad newar fazenštees ar koka šmelkneem.

Pasīštama leeta, ka no koka war isgatawot ari špirtu. Šafars ir šefošais. Wiš augi, un tā tad ari koks, bagati ar zeluloš. Un zelulose apstrahdata ar šahbem pahrwehřčas kahdā zūfurā, kurešch ruhgdams ar raugu pahrwehřčas špirtā. Wislehtakais koku atkritums ir šahgu škaidas un šahgu škaidas tad ari kahdā šahgetarā pee šatirburgas Miššpījā isstrahdā špirtā jau no 1904. gada. 1908. gadā tur no 1000 kilogrameem šahgu škaidu efot eeguhti 110 litri špirta. Ša ta ir patešba, tad tīf jābrihnas, kapehž šchi ruhpnēziba lihds šchim palikuse wēnigi šchāi wētā. Tā ka nu ne wifai dauds šatruhdejuschās augu šķeedras šatur wehl deesgan zeluloses, tad ari kuhdru war isstrahdat špirtā. Pirmais patents us šcho isgudrojumu isdots 1893. gadā, tam šekojušchi wehl dauds ziti, bet naw gan nekahdu šchaubu, ka šchi špirta isgatawofchana nestahw nekahdā šamehrā ar wina zenu, tas ir par dauds dahrgs.

No šchi ihšā pahřskata redsam, ka ar kuhdras ismantofchanu lihds šchim naw neko lahgā šelmejees. Šanoschelo tapehž tee isgudrotaji, kuri nešinadami tos panahšumus, kuri jau wišem tehnikeem pašštami, tīfai gudro us preešču un isgudro daudštahrt to, kas jau israhdišees par nederigu. Kas šchāi arodā wehl šo grib isgudrot, tam wišmas jāeepasīštās ar Wahžijas, Anglijas un Seemet-Amerikas patentu literaturu. Ša wišč paššt tur eegulditos daudšos praktiškos peedšhwojumus un preeščlikumus un tad wehl nahf us idejam, kuras winam isleekas šelmigas, tad lai wišč pee darba šeras wifai apdomigi, bes nekahdām pahřleetu leelām zeribam.

Tagad beidsot efom nonahřufchi pee diweem kuhdras ismantofchanas panehmeeneem ruhpnēzibā, kuri leekas isščīram šcho wifai šwarigo jautajumu. Abi panehmeeni dibinati us wišem peedšhwojumeem, kahdus pašaulē lihds šchim eeguwufe šchāi jautajumā. Un abus panehmeenus

ari grašas iswešt ar kapitaleem bagatās akzionaru beedribas. Weenu no šcheem panehmeeneem isstrahdajuschī profesors Franks un Karo. Prinzijs ir tas: kuhdru pahrwehřst gāšē un šcho gāšē isleetot maščinu dšhščanai. Šcham noluhkam kuhdru wajaga pilnigi šadedšinat, apstrahdat generatoros. Generators wišpahrim ir augsta krahšas, kur dedšinamo materialu war šoti augstu šablihwet us reštem. Reštu tuwumā, kur bagatigi gāšē peepluhšt, kuhdra šadegs pilnigi, winas ogtradiš pahrees ogkšahkē. Bet ja nu kwehlojofchāi ogkšahbai gāšē jāeet zaur augstu šahrtu šakarfeta kurinamā materiala, tā tas ir generatoros, tad ta ar wehl nefadegufchās kuhdras ogtradiš pahrwehřčas tahdejadi, ka wina pahreet atpafat ogkofšda gāšē. Ogkofšda gāšē deg un ja tai netruhšt gāša, tad wina atkal šadeg par ogkšahbi. Tā is generatoreem ispluhšt degamā ogkofšda gāšē. Bet šchi „generatorgāšē“ naw šalihdšinama ar dedšinamo gāšē, jo zaur generatoru welkas ari wišs šlahpekliš, tā ka generatorgāšē tīf pa dāfai šastahw is degamām gāšem. Dedšinamā jeb apgāšmojamā gāšē šastahw is 100% degamas gāšes. Bet labā kuhdras generatorgāšē no degamām gāšem atrāšts tīfai 27,6% ogkofšda gāšes, 12,3% uhdenraščā gāšes un 4,2% ogkuhdenraščā gāšes, tā ka 55,95% bija nedegamu gāšu, un šchi gāšē wehl bija weena no labākām, kamehr dauds kuhdras generatoru dod wehl dauds šlittaku gāšē.

Gāšes dšenamās maščinas paštahw jau kahdus 40 gadus. Wina prinzijs wišpirms bija tas, ka apgāšmojamu gāšē ar gāšu šajauktu ekšplodeja žilindri, kur ispluhštufchās gāšes štumj us preešču štumdiķu, kas kustina maščinu. Leelakas tahdas maščinas buhwejt israhdišās, ka apgāšmojamā gāšē te isnahf par dahrgu. Šimehginajumi ar generatorgāšē rahdija, ka ari ar to war dšht gāšes maščinas, isdarot pee tām dāščus pahrgrošjumus. Tahdās maščinās war pahrwehřst špehkā gāšes, kuras žetas no atmenogtu šadedšinaschanas, tās pahrwehřshot par kofšuinu no metalu šaufetawam. Tahdas gāšes maščinas tagad buhwešt tīf leelas, ka tās šrahdā ar 5000 širgu špehku.

Preešč dāščem gadeem kahds wahzu šimikis Mondš usrahdija, ka war leetā šlitt atkritumus, kuras dabū atmenogtu ruhpnēzibā. Šchee atkritumi šastahw is atmeneem, kuri peejaukti pee atmenoglem un lihds šchim tīfai atšweesti pee malas kā nederigs materials. Šchee atment wehl šatura lihds 30% gāšes, kuru Mondš prata ismantot un nošauza par Mondā gāšē. Mondš gāšē isdabū šawados generatoros, pehž šam wišč gāšē atnem amonjaku un pahrejo gāšē par wifai lehtu zenu atdod patehretajeem preešč maščinām un kurināschanas. Amonjaku pahřdod tā šehřšahbu amonjaku, 1000 kilogramus par 240 marķam. Behř to laufšaimneeki un luhf kapehž: Dšhwibas prožekt augos noriņņajas kahdā weelā, kuru šauz par augu olbaltumu. Šchis olbaltums, tāpat kā wišas lihdsigās weelas,

ir toti fereschigits un fatura dauds flahpeffa. Bet lai nu rabitu scho flahpefli, tad augeem to wajaga dabut kaut kur is ahreenes, un no ahreenes augu fatnes to war usfuhft tikai uhdeni kuhstoschu faweenojumu weidâ is semes. Sehrstahbais amonjats fatura dauds flahpeffa un kuhst uhdeni. Tagad nu saprotams, ka us druwu ustaisot fehrstahbo amonjatu, augi aug toti dabli. So kad semê naw uhdeni kuhstoscha flahpeffa, tad augs ari newar dabti augt un tas panihfti.

Monds sawu gasi isgatawo no wisai maswehrtiga materiala. Un Franka un Karo mehginajumi nu peerahdija, ka maswehrtigo kuhdru ari war pahrwehrt gasê. Karo kuhdras pahrgasfchanu generatoros pahrgrossijis wehl tai sinâ, ka winsch zaur generatoru wada lihds ar gaisu ari toti pahrfarfetus uhdena twaifus. Pahrfarfetee twaifti, eedami pahr mitlo kuhdru, pahrwehrtsch futâ labu datu no mitluma. Zaur tahdu eerihstojumu eefpehjam teefchi pahrgaset kuhdru, kura fatura 40 un pat 50% uhdena, un mehš jau sinam, ka tik dauds uhdena is kuhdras war isdihft, kad to kalie gaisâ.

Leelas grubtibas dara amonjata eeguhfchana is kuhdras gases, bet 1908. gada majâ ari schis jautajums ir isfchirts. No kuhdras eeguhto gasi isleeto twaika radifchanai, kuresch wajadfigs preefsch generatora un pa dakai preefsch fahrma wahrischanas fehrstahbâ amonjata eeguhfchanai; bes wehl it no 1000 kilogrameem faufas kuhdras atleef gases preefsch 480 firgu spehsteem. Rahdus 70% no kuhdrâ atrodama flahpeffa iswehl is kuhdras kâ fehrstahbu amonjatu. Nesen pat laimejees 83% no kuhdras flahpeffa pahrwehrt amonjata. Ibdewumi preefsch 100,000 kilogramu kuhdras apstrahdaschanas ismaksâ ap 500 marku, kamehr no kuhdras eeguhtâ fehrstahbâ amonjata wehrtiba ween is-taifa 1300 markas. Tahdos apstahftos eeguhtee 480 firgu

spehfti saprotams ismaksâ toti mas, to elektrifsa spehfta weidâ dod tahlaf par 1/2 fenigu (1/4 kap.) katru. Tâ tad schitahdai kuhdras ismantofchanai, to pahrwehrtot par gasi, leelas fmaida fposcha nahotne. Bet nu war jautat, ko war eefahft ar 100,000 firgu spehsteem, kuzi eeguhti kahdâ kuhdraja apgabala. Pruffjas dselszetu ministrija isfklaidrojuse scha gada marta mehnesi, ka wina gatawa dselszetus dsift ar elektrifsu spehftu. Tahlati nonehmeji buhtu semkopji. Bet tad jaewehero wehl diwi kimikalijas, kuras jaunatos laitos war pahrdot neismehramâ daudsumâ. Tâs ir wispirms Profefora Franka isgudrotais un jau daschus gadus leelruhynneezibâ isgatawotais kaffa flahpeflis un kaffa salpeters; abi mahftliffi mehfti. Ja elektrifsa straumê fakause kaffi ar ogli, tad dabu kalzija karbidu, no kura pagatawo azetilengasi. Ja pahr fakarfetu kalzija karbidu wada flahpefli, tad dabu tã faukto kaffa flahpefli, kuru semkopji leeto kâ mehflus.

Preefsch kahdeem 4 gadeem norwegu inscheneereem Birkelnadam un Gidem isdewâs ar stipru elektrifsu dsirtstetu palihstibu gaisa flahpefli taifni pahrwehrt salpetersstahbê. Panehmeens sola tik dauds, ka wahzu kimiskas fabrikas Norwegijâ jau eeguwufchas uhdens krumus, no kureem warê isdabut lihds 400,000 firgu spehftu preefsch salpetersstahbes isgatawofchanas. Schi salpetersstahbe sem nosaufuma kaffa salpeters nahts pahrdofchanâ un stahfees tschilifalpetera weetâ. Salpetersstahbais kaffis tai sinâ pahrats par tschilifalpetri, ka schis salpeters nepadara semi zeetu, kâ to dara tschilifalpetri atrodama is natrons.

Weidsot wehl japeemin, ka kurinaschanas noluhsteem raudsits ari ismantot glusch melnu dubtainu kuhdru, kuru faleef twaifu katlos, kur uhdens pahrwehrtschas futâ un dsen maschinas; kad kuhdras dubti tã saudejuschis dauds uhdena, tad tos no katla isgruhsch lautâ un isleeto kâ kurinamo sem ta pascha katla.

Wehstule il Schweizes.

(Turpinajums.)

Weeschi lasam laikraftos un swehtâs pamahzibas grahmatâs, un schur tur dsirdam apgalwojam, ka mahjruhynneeziba ir par leelu swehtibu ne tik ween trubzigam, bet wisam ne wisai mantiqam gimemenem. Nodarbodamâs mahjâs mahte wisu zauru deenu reds sawus behrnus; winas rokas strahdâ fabrikanta waj weikalneeka nodoto darbu, bet winas mahtes mihlestibas pilnâs azis reds un wada masos rahpufus, kuzi tamlihds isaug newis us eelas, kâ leelakâ daka fabrikas strahdneetschu behrnu, bet mahtes mihlestibas faulgoftê. Winas brihwo brihtinu darbs papildina wihra peknu, palihds dsihwot pahrtitufschu dsihwi un pat atkizinat un eekraht us wezuma deenam. Palikdama arweenu mahjâs wina nealsmirsi gimeni, peekopj kahrtibu, mihl kahrtibu, peeradina behrnus pee kahrtibas un wairo gimenes, schi walstis pimpamata, nosihmi. Schahdi un tamlihdsfigi isteizeeni naw wairaf nekas kâ jauki fkanofchi

wahrbi. Mahjruhynneezibas darbs newis pabalsta un fetmê gimenes dsihwi, bet to posta un ahda. Nebuhs wehl fewischi jaaisrahda us welteem fapneem, itkâ mahjruhynneezifkais darbs waretu palihdsset kaut ko eekraht trubzigâ gimene. Pee schahda darba keras tad, ja wihra darbs naw peeteetofschs, lai nopelnitu gimenei deenifschku maift. Lai pee mahjruhynneezibas schaufmigi semajam algam kaut ko nopelnitu, schahdai gimenes mahtei jaisleeto wismafakais brihwais un nebrihwais brihtinsch. Daschs labs gimenei noderigais un nepreezeschamais folis paleef nesperts, daschs labs brihtinsch, ko mahte waretu atwehlet faweem behrneem un to audsinaschana, teef teem atrauts un upurets schim mahjruhynneezibas elkam. Daschs labs faules stars, kas zitadi no mahtes azs kristu us masajeem rahpufem, noflift afarâs par grubto darbu un nogrimst eekritufschâs darba pahrpuletâs azis. Daschs labs laipnis wahrds, kas

fā rihta rafa atweldfnatu jauno zilwezes dihgltiti, iswehrfčas sem mahjruhpnēezibas afās pahtagas par afu bahreenu waj pat kreetnu helseenu. Ne par gimeni tahdām mahtem ir wafas domat, bet weenigi par darbu un pelnu. Mahte pamafam iswehrfčas un pahrweidojas par strahdneezī. „Mahjas darbs padara mahti par nemitigi darbigo ferwi pašču apehdofcho darba mafchinu“. Un fchis feeweefchu mahjas darbs pahrfpebj gandrihš wifās mahjruhpnēezibas nosarēs wihreefchu darbu, fafneegdamš dafchās nosarēs pat 99,4%.

Wehl behdigaki ir, eedomajotees maso, nepeeaugufcho behrnu mahjruhpnēezifko darbu. Fau aifrahdits, fa ofiziali uftahditais fkaits ir daudš par masu. Schweizē wehsturiški pašifstamā wispahrderigā beedriba ifdarija, fkolotajeem peepalihdšot, statiftifus pehtijumus par 10^{1/2} kantoneem un atrada, fa no 279,551 fcolas behrna fcolas laikā tiko nodarbinati: faimneezibā 117,126 = 42%, mahjruhpnēezibā un omatneezibā: 17,763 = 6,4% un zitōš darbos 14,194 = 5%. Uf mahjruhpnēezibas datu ifnabza 12,537. Geewehrojot, fa fchōš pehtijumus ifdarija tik 10^{1/2} kantonos no wifēem 25 kantoneem, bef fchaubam peenemamš, fa wifā Schweizē fchahdu behrnu fkaits ir wifmas 25,000. Schee rafchi pehtijumi peerahdija pateefi fchauftmigos apftahktus, kahdos atradās fchee behrni lihš ar faweem wezakeem. Pilniga meefifka, gariga un tikumifka panihfchana un ifwirtiba. Lai nu gan strahdneefa zilweš nekad newar runat par laimigi pawaditām jaunibas deenam un teem nemaf naw tahdas jaunibas, pee kurdm wehl wezuma deenās mihtās atminās pakawejās mantigo fchkiru peederigee, tad tomehr jo leelafā mehrā tas teizams par tām strahdneefu gimenem, kas nodarbojas ar mahjruhpnēezibu. Tehwa un mahtes neezigā pelna, ja to ari pabalsta peeaugufchais dehš un meita, nefpebj tikdaudš nopelnit, lai wifa gimene waretu iftikt un tamdeht pee darba jakeras ikweenam, kas fpebj rofu kufinat. Ja mafēe ari wehl newar padarit gruhtōš darbus, tad mahjruhpnēezibā ir koti daudš tahdu darbu, fo tee fpebj weift. Wehrns nu gan newar auft, bet fpolet winsch war. Fabrikas litumu behrna darba nolegums te neefneedfas un nabadfibas un pošta flogs ir par fpeedofchu, lai wezakt waretu faudfigaki ifturetees pret faweem behrneem. Wisnegehligatōš dšiwolka un wefelibas apftahktōš strahdā wifa gimene no agra rihta lihš wehlai naktij. Koti beeschi i deena i naktis faplufht weenā weenigā nepahrtrauktā darba laikā. Statiftifki peerahdits, fa fcolas behrni strahdā, fcolas laiku eefkaltot, lihš 18—20 stundu deenā. Kur tur nemama fcolas stundās nepezeefchamā ufmaniba un intrefe preefsch mahjameem preefschmeteem! „Geewehrojot fchahdus faktus“, teiz prof. Beckš, „buhtu welti apfuhdset fcho behrnu wezafus, fa tee negehligā weidā ifmanto fawu behrnu darba fpehtus. Ifweens fin, fa ruhgtais poftis ir tas, kas dšen un peefpeesch wezafus fchahdā weidā upuret kapitaliftifkam efkam fawu behrnu garigās un moralfifkās weifmes, bet wifš apfuhdšibas fwars guk uf kapitaliftifko rafchofchanas fahrtibu, kas bef fchehlaftibas wehl fcho baltu deenu ufturn mahjruhpnēezibā fchōš negehligōš, fchauftmigos faunumus...“

Tas pats ir teizams par firmgalwju darbu. No wifēem mahjruhpnēekēem 10,5% ir firmgalwji waj firmgalwes. Kamehr zitōš mahjruhpnēekōš mehš atrodam tahdus, fo litums wehl neatwehl nodarbinat fabrikās, peem. behrnus, waj ari tahdus, kas nostrahdajufchi fabrikā litumōš noteikto darba laiku, nem darbu uf mahjam lihš, lai tahdejadi paaugfifinatu fawu dšihwei nepeeteekofcho darba algu, tad te mehš atrodam koti daudš tahdu isbijufchu fabrikas strahdneefu, kas fawa wezuma dehš wairs neteef ufneemti fabrikā un nu padoti waj nu nabaga mahjai waj ari bada nahwei. Iffuhzis teem pehdejo dšihwibas fulu un darba fpehtu, kapitals to atlum pee malas un ifsteepj fawus milfu tauftektus pebj jauneem, fpebjzigeem strahdneekēem, lai tos pebj finama laika tāpat atfweeftu pee malas tā isdehdejufchōš fkeletus. Bet te nu pazekas daudš balfu, kas nopeetni nemaf apgalwot, fa taifni fchinī gabijumā kapitalifti nedfenotees pebj pelnas, bet dodami darbu uf mahjam, ufturnot tos daudšōš zilwekus, kas zitadi fawa wezuma un nefpehka dehš wairs nefur darba nedabutu. Ne pelna tos dšenot ifleetot mahjruhpnēezifko darbu, bet taifni zilweku mihleftibas un lihšzeetibas dšihiti tee ifdodot darbu uf mahjam. Ja wini to nedaritu, tad fcho wezifchu poftis buhtu wehl leelafš. Wifas brehtas par wiau iffuhfchānu efot pilnigi neeki. Kapitalifti ar tahdu pašču pelnu un warbuht wehl leelafu waretu fcho darbu padarit fawās fabrikās un darb-izās. Ne lahftus mahjruhpnēeki raidot teem pretim, bet pateizibas pilnām azim noluhfojotees uf teem un eeflehdšot tos fawās luhgfanās, nowehledami teem wifu labu par fcho mihleftibas darbu. Mahjruhpnēezifkais darbs tamdeht neefot nofodamš, bet taifni zildinams un pabalstams. Ir labi pašifstama parahdiba, fa taifni tur, kur kapitalifts ifdara wisleelako iffuhfchānas darbu, winsch, lai fcho parahdibu waretu nofleht, ifleeto wisjaukatōš wahrduš un iftehlojas par leelako zilwezes labdari. Mums fchkeet, fa fchee firmgalwji un firmas mahmutinas fawā muhšchā deefgan strahdajufchi fabeedribas un fewifchki kapitaliftu labā, lai teem fawas pehdejās muhšchā deenas nebuhtu japawada krentot fcho bada reezentinu. Un ja fchee darba deweji teefcham tik fchehlfirdigi un gahdigi, tamdeht tad wini fcheem wezifcheem nemafā tās pašchas darba algas, kahdas teem jamafā fabrikas strahdneekēem par weenu un to pašču darbu? Kamdeht wini mahjruhpnēezibā nodarbinatēem firmgalweem mafā tik 1/2, 1/5, 1/10, ja pat wehl mafaf algas, nekā fabrikas strahdneekēem par to pašču darbu, par to pašču preefschmetu? Ifstahdē ifstahditōš preefschmetus apluhkodami, mehš lafam teefcham fchauftmigos fmas par fcho darbu. Mehš redsam kahdu jauku fihda audumu, fo ifaudufe kahda 70 gadus weza jaunawa par 5,4 fantimeem (apm. 2 kap.) stundā, pee kam fpoleschānas darbs te naw eerehfinatš. Schis ir weenigais darbs, no ta winau jaifteef. Darba telpas noder par dšihwolki 8 zilwekēem. Tahfat redsam ifstahditus preefschmetus no Ifchetrfantonu efera apwidus; fcho darbu pastrahdajufchās pa leelafai dakai pawezas feeweetes un pee wifēem redsam fchauftmigos, farkanā krahfā, itkā strahdneefchu afnim, atfihmetās darba

algas: 2,6, 3,1, 3,8, 5,8 fant. u. t. t. stundu algas, pee kam papildu darbt, tā peem. spoleschana sche naw eerechkinati. Gedomajatees, ka ne zit tablu no schim strahdneeschu buhdinam pazekas lepnas weefnizas, kur 10 lihds 15 frantus samaksa tik par istabu ween, kur zetotajs pahrguf pa nakti. Un ne zit tablu no schis weetas, kur schis semas darba algas atfihmetas, atrodas teifsmainais Nutli kašns, kur Schweizes semneeki swehejeja fawu pirmo brichwibas swehrastu! — Tablak juhs schini istahde atradifat darbu, ko gatawojis firmgalwis, kas flimibas mozits tikko spehji eekahpt stelles. Gefahkumā wina stihwee lozekli kustas lehnām, bet tad arweenu schiglat, schiglat . . . Apstahtees winsch nedrihft, jo tad samastinajas jau tā tā neezigā darba alga un jaiszeesch fahpes no jauna eekustinot stihwoš, tā saruhsejuschās mašchinas dakas, lozeklus. Tā winsch nemitigi min paminas, ft mustawas, kamehr kahda klisma pašchā darbā to nepeespeesch darbu us ihfu laifu apturet . . .

Tagad apluhkošm wisinteresantākās sīnās, ko schi istahde sneedsa — darba algas daschadās mahjruhpnēezības nosarēs. Reti kur atradifm deenas waj stundas darba algas, bet gandrihs wifur to ismaksā apgabakus. Lai tomehr dabutu kahdu mehraulku preeksch wiseem preekschmeteem, istahdes komiteja bija wifas algas isrekinajuse par stundas darba algām. Darbs isdarits tik ruhpi, ka neweens laikrasts un sīnotajs nemehginajis par tām schaubitees. Neeedstīnadamees wispirms atfewischoš gabijumos peewedifm daschado arodu zaurmehra darba algas.

Mahjruhpnēezības arodos.	Stundas alga.
Smolki rokas ischuwumi	10 fant *) wisaugstākā 20 fant.
Mašchinas ischuwumi	20—30 " " 35 "
Mašchinas ischuwumu islabošchana	15—20 " " " "
Mašchinas ischuwumu jagreeščhana	3—4 " " 12—15 "
Rehščhu duhreenu ischuwumi	12 " " " "
Linu auščhana	11,1 " " " "
Sihda auščhana	8,4 " **) " "
Sihda latatinu auščhana	34,4 " ***) " "
Platduhreena audumi (plumētis)	20 " " " "
Sihda lentu auščhana	22,0 " " " "
Salmu piščhana: Tesinā	2—3 " " " "
" " " " Argawā	12—15 " " " "
Wihreeschu un seeweeschu konfekzijas	24 " " " "
Welas isgatawošchana	17,0—21,3 fant.
Udiščhana un tamboreščhana	10,2—13,4 " " " "
Kurpnēezība: preeksch amatneekem	48 fant.
" " " " fabrikas	14 " " " "
Segleneeku darbs	23 " " " "
Zimdu adišchana	12 " " " "
Koka igreesjumi	30—31 " " " "
Sufeklu isgatawošchana	20—25 " " " "
Pulkstenu ruhpnēezība	35—50 " " " "
Tabakas ruhpnēezība	20 " (wisaugstākā alga).

Tahdas ir widejās, zaurmehra algas, bet eeluhkojotees tuwati atfewischoš arodos un arodu nosarēs un apluhkojot

*) 1 fantims = 3/8 kap.

**) Spoleschanas darbs naw eerechkinats.

***) Stipra strahdneeku organizacija, tamdeht samehrā augsta darba alga.

daschados istahditos preekschmetus, fastopamas tik semas darba algas, tā teescham pahraem schauschalas, eedmajotees, ka no schis algas japahrteef ne tik ween pašcham pelnitajam, bet koti beeschi wehl jaustur wefela gimene. Bet ari schinis zaurmehra darba algās atpogufojas jo schausmigā weidā wifš mahjruhpnēeku breefmigais posts. Kā lai zilweks pahrtēef, ja winsch, tā peem. Tesnas salmu pinumu isgatawotaji resp. isgatawotajas, nopelna 2 lihds 3 fantimus stundā! ? —

Kā wifās zitās semēs, tā ari Schweizē, darba algu jautajumā meklejams mahjruhpnēezības breefmigā kaunuma un posta zehlons. Behdigeē dšhwokka un pahrtikas apstahkti, seeweeschu, behrnu un firmgalwju isshufschana, negehligēe weseleibas apstahkti, tā ari besgala garais deenas darbs naw nekas zits, tā netizami semo darba algu sekas. Un schis semās darba algas naw nekas wairaf, tā weens no tagadejās raschoshanas kahrtības parahdības weideem. Kapitalisti wifadeem lihdsēkeem zenschas isleetot tahdus gadijumus, zaur ko wīnu pekna newis masīnatos, bet arweenu wairaf augtu un wairotos. Fabrikas likumi un pašchu strahdneeku organizācijas aprobeschoja wīnu peknas kahri nu wīni usmekleja gadijumus un weetas, kur teem nebij ko bihtees neds no fabrikas likumu noteikumeem, neds ari no pašchu organizēušchos strahdneeku preišwara. Mahjruhpnēezībā neeespeedās neweens fabrikas likumu noteikums, te wareja ismantot i behrnu, i seeweeschu darba spēktu, te i tropti firmgalwji rausa wīneem peknu, te teem nebij jaewehro likumos noteiktās darba deenas ilgums, neds ari jagahdā par weseleibas sīnā peenahzigeem darba apstahkteem. Bet te ari wīni bija drošchi no fawa wisnegantakā naidneeka — no strahdneeku organizāciju pretoshanās. Tamdeht ari ar sīnamu teefbu war teift, ka fabrikas likumi kapitalu eedstina mahjruhpnēezīstās eestahdēs. Bet bes scheem diweem galweneem eemeleem ir wehl ziti. Fabrikas, darbnizas, kapitalistam ir jabuhwē us pašcha rehķina, jagahdā ari par to apkurinaščhanu, apgaismoschānu, jaerihko tur dahrgas jo dahrgas mašchinas. Bet gandrihs wifš schee isdewumi atkriht, ja kapitalists fawu darbu nodod mahjruhpnēekeem. Mahjruhpnēekam ir pašcham fawa pagraba waj jumta istabina, par kuru tas patš maksā nomu, kuru tas patš apkurina waj ari neapkurina, saķlbidams to saweem meesas isgarojumeem, kuru tas patš apgaismo waj ari neapgaismo, padaridams daudj darbu tumfā waj ari mehnescha gaismā. (Tā peemehram daudj audeji spoleschanas darbus padara tumfā.) Un galwenakais darba algas kapitalists war noteift gluschī pehž sawas gribas. Katris strahdneeks atfewischi nekad newarēs iskaulet no darba deweja darbam peemehrotu darba algu; to tik war panahft, ja tahdas prašbas usstahda sawā starpā apweenojuschees strahdneeki. Bet mahjstrahdneeku stahwollis ir kaunaks zaur to, ka koti beeschi starp darba deweju un strahdneeku eestahjas w i d u t a j s, kas nodod strahdneekam darbu, fanem un pahrbauda padarito darbu un ismaksā darba algu. Koti beeschi darba dewejs nemas nesin, kas wīna darbu padara, nesin ari, zit algas strahdneeks fanem par scho darbu. To wifū isdara

widutajs, kura kabatās eerit daschs labs fuhri gruhti pelnītāis rublīs. Šchis pats widutajs isdara ari pašstamos nowilkumus no darba algas. Par katru neeka kluhdinu nowelk finamu fumu un ne reti isnahk, ka strahdneeks nedabū neneeka, bet tam wehl japeemafā klahk. Ištahdē ir ištahditi wairaf preekschmeti, par kureem nowilkumi ir bijušči leelaki par darba algu. Raschojumu atstahj pašam strahdneekam un tas ir laimigs, ka war to par neeka zenu

paħrdot kaħdam tirgotajam. Bet kluhdas, par kura strahdneekam bij jašamafā, ir tik neezigas, ka winas pašmana weenigi leetprateja aģs un tamdeht tirgotajs, kas finamo raschojumu eeguwis no strahdneeka, paħrdod to par to pašču mafsu, ka nefabojatu gabalu. Tā tad dirweifejs fods un dirweifeja pekna! Wispirms zeešč strahdneeks, tad prezes pirzejs!

(Turpmat beigas.)

Kuhrens.*)

Godalgots originalstahšis no B. Leepina.

Motto: „Ar teem šwehteem dod dušu . . .“

Saule wehl nawa lehtufe, bet dšeni un dšilnas jau kat faušos fokus, ar smalku drebu pilda mešču. Debess top bahlgana. Austrumos uštwehl leefma — lez faule. Sarkanā, ka twaitā grūdosča, wina zekas paħr mešču no apwahrščna malas. Top battata. Zekas augšak. Swaigsnes nobahk, itā eewelkas dšitak taħtumā, baibidamās faules šposchuma gaifmas pilnibas. Staki, ka gawiku fauzeens, ištān šwilpeens no kaħrlu muiščas brankušča. Gaišā, pret brankušča škursteni stahjas duhmi. Duhmi wairaf zekas augstumā ka plaschumā — zekas ka piramide ar noteiktu mehru katrā seenā . . . Noschušch mešču fok. No škurstena duhmi šahk nestees uš weenu puš. Wineem lihdsi noplof ari duhmu piramide. Weħtras nesta, faules gaifmā, wina apwijas ar warawihšnes krašču jostu . . . Tahda tikai mirkli — tad — pašuhd . . .

„Nehk, ka duhmi ištahjas,“ domā uš wineem štati-damees Behrtuls Klokis, stahwedams uš „Neslera kruszjeka“, kusch werstes diwas no kaħrlu muiščas. Klokis štatas pa zeku, kusch taišni aišet pret wakara puš kalnos uš muišču. Štatas uš deenwideem — zeksch peeeet pee „Segen“ kroga. Štatas uš semela puš — zeksch pašuhd pašwu klajumā. Štatas uš rihteem — tur zeksch eelotas meščā . . . Stahw. Štatas. Atmin, ka pats te mehšlus weba, kad brauza muiščas darbos . . . Te uš šča kruszjeka beeschi stahweja wagarš — Neslers, tapehž nosauktis „Neslera kruszjeksch“, waktejis, ka lehni nebrauz . . . Te, tur zeki krusztojas, ir daudši štli par lehnu brauščanu. Aiš kruszjeka, pret rihta puš, meščā eetaišti tihrumi, mašt ka eelahpi, no kokeem eeslehgti. Tagadejais barons šcho semi paħrdod par dšintu. Up Neslera kruszjeku eemeħrita seme mahjai — Kuhreni. Klokis Kuhrenus eepirzis, eemafajis „rokas naudu“. Ģet pa robescham, tihrumu, mešču . . . Nonahk atkal pee kruszjeka, apštata pee wina peenahkuschu purwu no deenwidus wakara pufes. Purwā aug preedites, waiwaraji, kasenes, kaħrlki, paegti . . . Nudenos šchurp nahk wišas apkaħrtines kasas. Par to wina fauz — kasu purwu. Štaigā pašwās. Klokis brijnas:

kapehž tur pašwās graħwi rakti, semeš wales kwadratos šadšihtas, šluščas taištās — no tuwejās upeš šchurpu uhdens laišt — pašwās pluhdinatas . . .

„At nefapraščanu tawu!“ Klokis domā. „Par to pašrahdos eekrita, paħrdod semi par dšintu . . . Waj te fauša pašwa, kad no upeš wajaga šchurpu uhdeni laišt? Waj uhdens ko der? Luht purwu peedšinis pilnu uhdens, nekas neaug . . .“ Šit ar žirwi pa šlušču deħteem. Wehl štiri.

„Šatruhdešet pašči . . .“ Klokis šaka un eet uš mahjam.

Mahja bija tikai rija. Pee rijas ištāba šaimneekam. Netāhlu no rijas ara Klokā puifš Ģengis. Kruhmmalā dširda gowis deenestneeze — Banurtišča.

„Ģ, tu, tur putra?“ Klokis fauz pee rijas peegahjis.

„Luhlin,“ atbild Banurtišča nahkdama.

„Tu ar juħdš nost,“ šaka Ģengam.

Deenastneeze no rijas išnes štpi. Winā praštā putra. Klokis eet šavā ištābā. Banurtišča šeko ar štpi rokā. Sawas ištābas aišdurwē, no špaineem wišsch peelej putrat weenu karoti peena un weenu karoti fulu. Ššet rijas preeščā. Ģhd . . .

„Ģš braušču pekā. Meščā pee atmeneem peedurtas lapas. Kameħr atbrauzu: atroz, šapleħš ar uguni un išwel no dohem.“

Uš šaimneeka runu neweens neatbild. Ģengis tikai paštatas uš Banurtišču, Banurtišča uš Ģengi . . . Klufe . . .

Pehž pusdeenas Klokis eet uš štli — šaku, ar to braukt pekā. Štli puifš Trekis, žirta zeka malā šchagorus.

„Ģ—h—e . . . jau Kuhreni kuhp? . . . Ģlahbina pee štli meštē . . . Jau es domaju — tur nu tew taħdam šnauscham mahju noturet,“ Trekis šmejās.

„Š—tu!“ eekleedšās Klokis. „Tu šnahjum, waj no tewis ko ņemu . . . Kas tew beħdas.“

„Bet es to tawu puifš reis štlišču . . . Šai tikai dabuju rokā . . . Wehl wišsch mani atmin . . . Bet dabūs wehl wairaf . . .“ Klokis šaka uš štli.

„Šai nu paleet kas bijis,“ štliš meerina.

*) Godalgots no Rigas Latwešču Beedribas Literaturas Šonda Paħrwaldes (št. „Mahjas Weefa“ Nr. 15 eeweetoto „Pašinojums godalgu leetā“).

„Bet es kahdreif winam muti aistaiſſchu,“ Klokis fata atfweizintees.

„Deems palihds ar ſakam . . . Ja to neproti ſtrahdät — ſaki — es pamahziſchu,“ Trekis ſmejhäs Klokim atpafat ejot.

„Uf tawas muguras wehl reis ſaluhſis dauds koka . . . Es tewim mehli peeſeſchu . . .“ Klokis ſirdas tabtak eedams. Domä, ka pehrn iſejot ar dahrzy, diwäm gowim un ſalozitu wirwi pahr plezu no tehwa mahjas, winam paſcha tehws kledſa pakaf: „nolahdu katru ſemi, kur tu kahju ſperi . . . Lai wina top neaugliga kà klints . . . Nolahdu tewi, ſawa tehwa ſteju . . .“ Tehws ar' par ſcho wehl neka naw atpafat dabujis, bet wajag . . . Zif es no wina nenefu ſteenu, kamehr winſch bija ſtiprats . . . Wehl wiſſ nawa atdots . . . Treka ar' neaiſmirſſchu . . .“

Cedams ſtatas: waj Gengis jau plehſch atmenus. Nawa. Peeſprauch wehl atmeneem Iapas. Sirgs, dahryis, aparä ehd grihſli. Klokis usmauz ſakas. Nem aif krehpem. Wed uf mahjam. Pee rijas rati. Paſcha Kloka taiſti — ihſeem, ſtahweem ſahnu galdeem. Suhds ſirgu. Uſleek apaku, ſemu lofu. Ap wina apleek meſglotu pawadu. Uſleek meſglotu groſchu. Apluhko tahdas pat meſglotas ſtrenges, uſſehſtas uf ratos eelittä ſeena, brauz uf Neſlera kruſtzetu uf Kahrllu muiſchu.

Muiſcha kalnä. No Neſlera kruſtzeta lihds muiſchai zekſch brugets. No grahwjeem ſemes ſameſtas uf bluſteem. Brauzot ſemes iſdenatas. Tagad riteni klauds no bluſka uf bluſi. Lehni pa zetu brauz Klokis. Neſlera kruſtzeti, data no brugeteem zekeem wina ihpaſchumä. Sawelk groſchu. Dahryis apſtahjas. Statas pa ſtigu, kura iſeet uf täpat bluſteem brugetä, uf Segenkrogu ejofchä zela. Stiga — robefchas Kuhreneem ar Kahrllu muiſchu. Statas atpafat. Redſ duhmus, Gengis uf atmeneem kurina uguni. Patihk maſee tihrumi. Patihk ſtatitees uf riiju. Bet ka paſtatas uf ſawäm pſawam, redſ atkal leelus grahwjus, ſemu walnus kà milſu kwadratos ſadſihtus, ſluhſchas — uſſauz: „nu, dahryi!“ Sirgs ſahk eet. Kateem lihdsi klauds purws. Klokis domä par pſawam: „lopi til kà war iſraft pſawas . . .“ winſch ſaka. Statas uhdens pilnos zeka grahwjos. Bruhns winſch trihz maſos wilnos lihdsi bluſka un ratu dimdonai . . . „Nu lopi, ja,“ Klokis ſtipri noſata, ſarauj groſchu. Dahryis tek riſſchos.

Muiſcha jau klaht. Luhk wehrſchu ſtallis. Tur Klokis baroja wehrſchus. Lehja zementa filës brahgu. Sita ar kēhdem wehrſcheem ragu ſtarpäs kad tee nepagreesäs uf pa-wehli. Redſ trubü, pa kuru no brankuſcha uf ſtalli kubulä eet brahga — wiſſ paſihſtams . . . Pee ſpirta pagraba, kuzſch tuwu pee pils, ſtahw dauds ſirgu. Sabraukufchi Kahrllu pagasta ſaimneeki. Barons ari tur. Klokis noxem zepuri. Barons ſweizina wina pirmsais. Get klaht pee ziteem. Wek no pagraba ratos muzas. Weſumi gatawi. Barons leek wiñndebſim dot „iſbrauzamo“. Dſer preezigi. Pateizas barona leekungam. Barons leek jaunnetek atkal braukt wiſeem. Saimneeki apnemas. Aſejet barons wehlē laimigu zetu. Wiſſ ſpirta wedeji nomem zepures un täpat

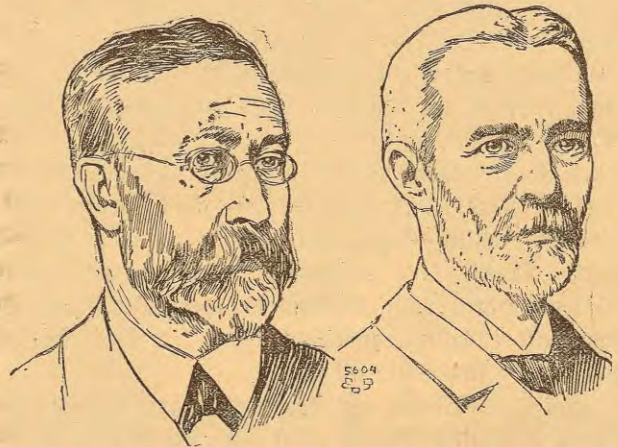
atſegtäm galwam iſbrauz no muiſchas, kamehr uf pils we-randas war redſet baronu . . .

Klokis peebrauza wehlat kà zitti. Pehdejäm wehla ratos ſpirta muzu. Pehdejais ari togad brauz. Rati ne-klauds — ſaſpeeduſe ſpirta muza. Brauzeji eet pa labo puſt weſumeem. Wiſeem weenlihdſigi flitti ſirgi, aiſjuhgs, rati, paſchu apgehrbs. Kakiſchu ſaimneeks brauz pirmsais. Winſch wezaks. Sina zetu uf Sebeſchu. No auguma maſſ. Laikam tamdeht ſareibis wairaf par ziteem. Cedams mehtä rotas, greeſchas beeſchi aptahrt. Nogahjis kahdas werſtes, Kakiſs zepuri eebahſch kēſchä. Uſkaphj uf ratu ſahnu galda. Pazehlis weenu roku, dſeed:

„Kà tas ahſtis riſſſcheem tek —

Tà tee wahgi denderē—e—rē—è! . . .“

Tad nolihkſtas uf muzas gulet: ſwabads nolaiſch rotas gar muzas ſahneem, ſwabadi gar muzas dſelſchu ſtihpam karajas watejee matt . . . Wiſſ atſpeedees pret kruſtim ſchkehrſam uf muzas. Kad rati un muza lehni dreb, lihdsi dreb ſwabadas rotas, watejee matt, paſchobas galwa . . .

Profesors Ferdinands Brauns. Profesors Kochers, Bernä.

Spirta wedeji kà guk, zitadi newar Muzas leelas. Rati pilni. Pee Kakiſcha ſirga peeet Buhmans.

Wehlu wakarä, lehſenä pakalnē, brauzeji apſtahjas.

„Nelon ſauſä braukt,“ ſaka zits uf zita. „Tihlitam ir ſwahrpſtiſch, ar kuru iſurbt muzas. Stangam needra, ar kuru eepuhſt gaiſu. Schauſterneekam ſwahrpſta reſnumä tapinas. Ploſſim ſweki un berſeklis, kots, ar kuru aiſtriht melnus eedſihtu tapu galus.“ Iſurbj Kuhrena muzu. Pee-puhſch gaiſa. Tek ſpirts Kuhrena pudeses weidigä bleka traukà, kuru winſch pats ſauza par „blatſchu“.

„Wehl wajaga puhſt, blatſcha naw pilna,“ ſaka Klokis.

„Sche, puhſt zif wajaga,“ atbild Stangis, dodams needru. Klokis eepuhſch. Spirts tek.

Kahds brauz.

„Muiſchas kungs! . . .“ wiſſ ſaka.

„Kamdeht ſtahwat?“ winſch praſa peebrauzis.

„Puhtinam ſirgus zeentigs muiſchas kungs,“ ſpirta we-deji ſaka.

Klokis nolaiſch blatſchu gar ſahneem. Pee zauruma peeſpeeſch plezu. Stahw meerigi pee ſawa weſuma. Suht, kà ſpirts tek ſem drehbem uf leju . . .

„Labi, atpuhtinat . . . Es buhschu tuwejà frogà,“ muischas kungs fata. Misbrauz.

Bedeji turpina eesahkto darbu. Sa muzam dibeni jau daudst faurbti — atstt drufku stihpu. Sufurbj. Peelaisch spirta. Misst zaurumu. Udsen stihpu atpakaf. Apdsenato stihpu apbersch ar swekeem, furi fakaufeti jutà ar kwehpeem. Wiss labi. Brauz tahlaf.

„Mana muza schkalwinas,“ fata Klokis lihdsàs ejofcham Nedehkam.

„Kas par to . . . Tahdu tew muischà eedewa . . .“

„Waj fini — tà gan . . .“ Klokis peekriht. Nunà par zitu. Gedser. Wiss jautri . . .

Tuwejà frogà muischas kunga naw. Misbrauzis tahlaf.

Dtra deena jau ilgaf, kad Klokis mehds buht mahjà no Sebeschas. Gengis atrof atmenus. Kurina us wineem uguni. Ziti plihst ahtri, ziti lehni, ziti sprehgà sem uguns tà swirgsdos — neplihst. Banurtischa putru dod baltu ehst. Abi guf fainneeka istabà. Tikai tà fakfa gaidit Klokis mahjà — guf rijà. Smekeleja abi fainneeka istabà spirta — neatrada. Abeem gribas dsert, bet — to dsersf . . .

Gengis aiseet us Neflera kruszeteem. Skatas us Segenfrogu. Pee frogu dahryis. Get us mahju. Stabsta Banurtischai.

„Tas krodseenees aptur daudsus,“ Banurtischa fata.

„Tas ir rafars . . . Schnaba un alus mehreem dibeni ap widu eelitti — pusstopu famakfà — labi ja korteli eedser. Tapedz fauz paschu par „Segeni“, no „seginat“ — stopi mehrit . . . Krodseenees spehle. Dsehraji stan-dina dsells gabalus, paunas un danzo . . . Es finu . . . Wakarà aiseeschu pastatischos.“

Klokis ar Kahrflu muischas meschfargu, Krampi, spehle „biketü“. Korteli schnaba pehrt tas, kuresch uswar partiju. Krojejamà istabà wehl ziti dsehraji. Kad atveras frogu durwis, stipra faruna atftan tuwejàs Kahrflu muischas preedès.

Natts flaidra. Swaigschnu pilnà debess gaischa. Wirs semes tumsa un klufums. Statidamàs frogu logos spih-doschà uguni eet Banurtischa. Rà wina slahpst frogu preekul Naw dsehrufe kamehr leeldeena. Tad labi zilweki fad-sirdija . . . Un tad wina dsehra, dsehra . . . ta noreiba — neatmin . . . Atmodàs Kuhrenu meschà. Slahpst. Pee-gahja pee zeta grahwja, dsehra bruhno purwa uhdenti, kuresch bija tik falds . . . tik falds . . . Klokis mahjà wina fta. Nefas. Wairaf deenu jau ar nebija strahdajufe. Kahda patihkama atmira no bijuschà brihscha kad aismirsa ik-deentbu . . . Rà atkal zekas ilgaf aismirft wifu, lai tas buhtu dsehruma reibums, lai tas buhtu kas zits . . .

Rà pasagschus wina tuwojàs frogam. Ka tik nefa-staptu fainneeku . . . Skatas. No loga gaisma kriht us winas fejas. Tà atspihd bruhna . . . tumscha . . . mehma tà natts . . .

Kloka krogejamà istabà naw. Zaur kehfti wina eeeet frogà. Neweena nefweizina. Stahw peespeedufes pee durwju stenderes. Krodseenees spehle. Geranga Banurtischu. Gelej schnabi. Dod winai. Dsehraji smejas. Smeedamees dod

wiss, lai dser lihdsf ar wineem. Wina ari dser. Kluse. Waigi teef fahrti. Azis usleesmo mitrà kwehle. Skatas us weenu, us otru no faweem schnaba peedahwatajeem un dser faufu libds dibenam . . . Krodseenees fahf spehlet. Dsehraji ar kahjam fit us kula. Stiprati par ziteem fit Mudru fainneeks Polka.

„Mischka!“ Polka kleebs us fawa dehla.

„Teha!“ atkleebsas dehls . . . Greeschas danzi un dseed:

„Turi mut', turi mut' —

Tas notiks us rihta puf' . . .“

Satwer Banurtischu aif rotas. Greesch rinkf . . .

„No nerrojees!“ kleebs ziti dsehraji.

Mischka atstahj Banurtischu. Sanem benki. Pazet. Sit galeniski us kula. Saluhst.

„Mischka dod kam wajag . . . Tik tew un man Mudres peeder . . . Sit, lai wiss issuht tà spati!“ . . . Polka kleebs. Panem kahdu falausta benka gabalu. Sit pa seenu. Upgreeschas. Sit Banurtischai pa galwu. Banurtischa nokriht. Mirkli wiss zeesch klusu. Dsirdami us „biketes“ galda kludf spehletajeem humbas. Mischka panem Banurtischu. Peeturedamees pee feenam, isweel pa durwim us zeta . . .

„Teh, krogk tihrs!“ Mischka kleebs eenahzis. Stahw. Saleez kahjas drufku zetos. Saleet rotas fahnos. Palez, ar abàm kahjam sfer us kula. Logu ruhtris stikli nobahr.

„Par to fti?!“ kleebs krodseenees. Kaut to tumfchu eesweesch Polkam kruhtis. Nolihgoyas, kleebs: „M—i—sch—k—a! . . .“

„Safeet winus!“ krodseenees kleebs. „Safeet, safeet,“ dsehraji atfahrto.

Dsehrumà schuhpobamees keras wiss klacht Polkam, wina dehlam . . . Snahfuschi winos statàs Klokis un Kihlis. Polkam ar dehlu fafeen kopà kahjas, lai tee newar peezeltees, newar ffit zilweku . . .

Dabujis finat, ta nosta Banurtischa, Klokis brauz us mahju. Apstahjees pee rijas kleebs: „Gengi!“ . . . Brihdis. Klufums. „Tu, Gengi!“ . . . Gaida. Menahf. Iskaphj no rateem. Peeseen groschu pee rata. Get rijà. Utrahwis rijas durwis kleebs:

„Gengi, tu! . . .“

Gengis krahfns preekfchà puhfch ogles. Grib aisdedsinat ftalu. Klokis eet us winu. Redf tur atspihd uspuhstà ogle.

„Gengi, kadeht tu laidi Banurtischu no mahjas laukà! . . . Lewis deht winu nosta . . . S—tu!“ kleebs Klokis, fivildams krahfns preekfchà, lai ffitu Gengi. Pehdejais jau eewilzees krahfni. Klokis ar kahjam sfer pelnos spihdoschàs ogles. Ar rolu fit aptwehpuscho krahfns preekfchu . . .

„Nihà es tewi dauftfchu wehl wairaf. Par to laidi Banurtischu no mahjas laukà?!“ . . . Klokis kleebs ejot fawà istabà.

Igi Gengis paleet krahfni. Klafàs, kamehr fainneeks aismeeg.

Jau pahri pusdeenai. Tapat tà wakar rijas, tà tagad fawas istabas durwis, Klokis atft ar sparü. Deena ffitu, faulaina. Kokeem Iapas nobiruschas. Semi klahj balgans firneka tihklis. Gowis stahw neatfeetas. Pee winàm wehl

neweens schodeen naw bijis. To rahda firnekta tihtlis. Dahrzis neissjubgts stahw pee rijas. Klokis skatas us debestm. Statas us gowim, firgu. Get us meschu. Apeet atmenus, kuzus lizis plehst — Genga naw. Get us mahju. Atfeen gowis. Get pee firga — ratos Banurtifcha. Brihnas. Pastahw. Nojuhds firgu. Banurtifchu noleek us semes. Grosa galwu. Domà: „krodseneeks winu schurp atweda . . .“ Padstrda gowis un firgu. Peenes, noleek uhdens spaini Banurtifchai pee galwas. Mem karoti un spirta blatschu. Gelej pustkarotes spirta, peesmet otru, puff uhdena, pazet Banurtifchai galwu — dot dsert. Isdser wairaf karotes.

„Ja wehl ir juschana, tad dsihwoff,“ Klokis fata. Gedser tahdas karotes ari patz. Nes spirtu istabà. Dabun faufu, melnu lupatu — bersch ar winu gihmi, faklu . . . eesptauj lupatà — bersch faklu, gihmi . . . wehl eesptauj lupatà — wehl pabersch faklu, gihmi . . . Ta nomasgajees, pahrmes kruustu ar wisu duhri, eet fuhdses Gengi pee teefas . . .

Wisu fedstis sneegs. Mehness nogahjis. Spihd swaigines. Pret rihta puff winas bahlakas top. Sahf aust rihta dseefna. Gaischa wina zetas no apwahrschana malas debests laukà, eedegdama sneegà daschadu krahsu swaigsnites. Aukstums peenemas. Ar trokfnì plihst mahju seenàs balxi, meschos kofi . . . Brauz meschineeki pehz mallas, seena . . . Raschotu peedurtnes sawillufchi rotas, fehd ragawàs, peesfdami wihses apautas kahjas weenu pee otras. Juht aukstumu. Islez, skreen pataf ragawàm. Ziti skreenot kahjas sper kà danyì, swilpodami to nebuht eenahufschu atminà; ziti zeesch klufu, apluhko sobos kuhposcho pihpi.

Klokis ari jau firgu sajubdists. Atstahj winu. Get rijà. Ahrà, no rijas, dsirdami raudoofchi waideeni . . .

„Tu atmini, ka es nebrauzu us meschu, bet us Kreifwifkali pee teefas ar Gengi. Ja atbrauzis tewis neatradifschu mahjà — fur fatifschu — palifst . . .“ Saka Klokis wehl stahwot rijas durwis. Aifst durwis. Gesehstas ragawàs. Aifbrauz.

Lais pehz faules lehfta palika fltats, bet uspuhta seemeka wehjsch. Sahta falt. Skrapst sneegs sem firgu pakaweem. Daschadu flanu isdod sem ragawu dselscheem. Smalto sneega fahrtu putina wehjsch. Weegli wina nefas pahf klajumeem, krummeem, birsem . . . Nolihdstina sneega laukà katru zelinu. Weeschi pazetas augstat par mescheem, atspihd faule balta sifda krahsa, islotas daschados weidos — top wehtras aifnesta nefin kury . . .

Lehni, garam Kuhreneem, pa peeputinato zetu brauz meschineeki. Get wairafi kopà. Scho to runà.

Watarà wehjsch aplufst. Debests atfal skaidra, redsams mehness, redsamas swaigines . . . No mescheem, piawàs us seena kaudsem, skreen stinas. Us upju krassteem eet

breeschi fahrtu ehst, bet istrufufchees, zaur nahfam eeswilydamees — aifskreen. Skan winu nagu greeseeni ledus spoguli. Debests lofs weenadi tumfsch. Likat seemeka puff sahl zeltees kahwi. Kà leesmas jubra sahl wini wilnot, sahl apfalot swaigschoto debests dsikumu . . . Baltgani fahrtis atspihd sneegs. Wisuto farmas pilnee kofi.

No Kuhrenu rijas iseet Banurtifcha: watejam krumtim, basam kahjam . . . Wina wahjprahriga. Statas us seemeka puff. Runà:

„Nekà faimneeks, jau deg . . . to wairs der teefates ka jau deg . . .“

Hamburgas gages eetaifes begschana, skatotees no jubras puses.

Stati isflan no aukstuma ledus plihseeni. Kahwos fltas leesmas wina . . . Dstrdama smaga schalkona . . . Banurtifcha pahri zeteem eeskreen sneegà . . .

„U—hu—u—hu—hu . . .“ wina smejas. „No winnefs bes manis . . .“ Mem saujà sneegu. Leet pee kallajam krumtim . . .

„U—hu—u—hu—hu . . .“ wina smejas atfal un eeskreen atpataf rijà. Wahjprahrigas smeekli atflan meschà. Pahf wisu kahwu gaisma schliht . . .

No teefas Klokis eebrauz nafli. Banurtifcha rijà.

„Tà ir labi . . . kolihds eest no mahjas — tuhliit fittschu,“ faka us wiau Klokis. Kurina uguni. Wahra ehdamo.

Kad Klokis no tehwa mahjas — Krantschahres — gabja muifchas darbos — fahrtàs — wiif wiau fauja par flinki. Neweens negribeja ar wiau kopà strahdat. Tagad, Kuhrenos, Klokis strahda weens pais. Behrt pee meschfarga Krampa baltus. Wed us Kuhreneem. Kad Klokis paschauj homi sem wisrefnakà balka — zekas, kriht us ragawu kuhlena. Beefchi winam weenam luhst homi, tui ziteem wairateem nebuhtu luhfuschji. Kad dahzis newelk — ari to fit ar homi. Kas to reds — kluse. Aptahtnè Klokis passht kà stiprako, bet wiau ari fauz par wisneschehligako, zeetfridigako, faunato . . .

Us pawafari Banurtifcha paleel wahjaka. Klokis eet us Klaipeeneem. Wiau faimneekam meitas. Klaipens klaufas. Klokis stahsta fawu wajadstbu.

„Tas i' rittig' — tas ir rittigi . . . Ko wajag, to wajag,“ Klaipens atteiz. „Nu, mahte, fafauz schurp meitas . . . Mums zeeminsch atnahzis,“ faka wiinsch us fawas feewas.

„Margeeta, Katscha, Made, Lihse, Leene,“ mahte fauz. Meitas eenahk.

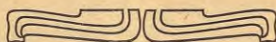
„Kas tew wahrda?“ Klokis wajà tuwat stahwoschaj.

„Margeeta, mihtais, Margeeta,“ stahsta meitu mahte.

„To paschu jau ta nemschu,“ Klokis faka.

Margeeta nosarkst. Wisas iffreen no rijas pelawu puhnè, nosehtas us dfernawu lahwas . . .

(Turpmat wehl.)

Poesija un prola.

A. Deglawa stahjis.

(Turpinajums.)

„Tu dferdeji to Kupferbarts stahstija un fulaini no Binzinati?“

„Mana nabaga ismozità dwehfele — ah!“ Saseo atfungsteja . . . Es pats nestnu, kas ar mani noteek . . . schis tumfchàs neisprotamàs dfinas, flahpes pehz wehl nebhjuschà . . . gaidamà . . .“

„Nemuldi neekus, mans draugs! Ja tu buhtu jauns neprahhtigs puika, tad es to fapraftu, bet padstihwojis wihrs un dimpadfmit behrnu tehws . . . Aptaunees jel pats no fewis . . .“

„At, Sofij, mihtà Sofij,“ Arandals histeriski eefauzàs . . . „Tu nesaproiti manu nabaga ismozito dwehfeld . . . Es esmu tahds, kahds es esmu un newaru zitads buht . . . Man pascham bailes no schi demoniskà un muhscham flahpstofchà manas dwehfeles tumfchajos atwaros . . .“

„Welds fawas frahses! Es tewi faprotu it labi . . . passhtu fawu Woldemaru . . . Domà labat par fawàm pehdejàm bitfam, kuras wehl naw famakfatas . . . Drihtàs teiks pasaulei ardeewu un tew nebuhs neweenas wairs . . . Waj fagahdaji ihres naudu? Saimneeks negaida ilgakt wairs . . . Par maltu ari jamakfà. Ja man nebuhtu bodè credits, mehš wiif waretu fahrt sobus wadst . . . Un domà tatschu ari par faweem nabaga behrneem. Jefabam I. sahbazinu purni rahda sobus, Jefabam II. pehdejais krellinsch nostratis kà brunas, Mildinai sahbazini noschkeebuschees pawifam, Biltrainim ari zeka gali padiluschji zauri . . . Ihtenibà it wiif buhtu pa noti no jauna apgehrbjami. Bet preeksch tam tew naw azu . . . tew prohtà titat fawas palaidnibas . . . juhziabas . . . Waj tad tew nepawifam naw atbildibas juhtu?! Tee tatschu wairat tawi behrnt kà mani . . . Kas tew, tu atron galbu mahjà gatawu . . . es lai karos nost . . . Ja tu buhtu jauns geta puika . . . neistratojees . . . nu tad es wehl fapraftu, bet wejs padstihwojis wihrs . . .“

„Merunà Sofij, ne wahrda wairs par to!“ wiinsch histeriski eekleedsàs. „Es pats sinu, ka esmu nelaimigs . . . At schi pelekà neschehligà iddeeniba . . . wina faista manus gara spahrnus . . . tura mani waschàs . . . Sirds drapes . . . mihtà es gihtu, dod firds drapes . . . at mana galwa, mana galwa . . .“

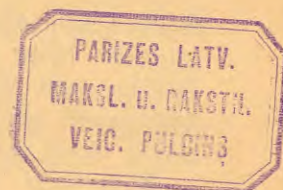
„Sche eenem pileenus,“ wina pehz kahda brihscha drufzin lehnaki fazija . . . „Bet tahdai dshwei ir jabeidsas, es faku . . . Mans praajums, no tura es neatkahpjos ir, ka tu schodeen pee deenas nokahrtotu ar Kupferbartu un kelnereem un tàpat fagahdà wajadstigo fumu, kuru wakar tew usdewu . . . Un ja ne — wari nemt fawas pefeles un eet . . . Istitschu weena bes tewis labati . . .“

„At Sofij, Sofij, kaut tu waretu eekattitees manà firdi . . .“ wiinsch waimanaja . . . „Kaut tu spehtu fapraft manu nabaga ismozito dwehfeld . . .“

Atkal pulkstens spilgti eetschirkstijas un nama mahte isgahja preekschà . . . Schoreis eenahja eekirms pusmuhscha wihtreets, gan drufzin patuklu, bet gluschji ismifuschju feju, un lihds ar wiau paweza feeweete, faraudentam azim, aif behdam fahgufe . . .

„Medseet nu, madam, kà mums eet!“ wejis behdigi galwu nopurinaja . . . „Weenigs behrns . . . wifu muhschu preeksch wina esam plehsfuschees un krahjuschji . . . Muhsu Lola . . . Un zaur ziteem zilwekeem! . . . Tu, mahm, ween est wainiga, tu — — — tu winat to waku peetahwi . . . Nebuhtu winat attahwufe to tejateri spehlet, nebuhtu winat ari peehtees tas schloferis — — — — — Bet to jau biju aismirfjis, nelo wairs par to nesazitu . . . lai buhtu nahfuschji un dshwojuschji pee mums — maifes mums deesgan . . . Lola, Lola kam tew kà wajadseja!“

Aisrauts wiinsch fahetra galwu rotam un drebedams schauksteja: „Mahm, mahm, tawa waina . . . tawa waina . . .“

„Mana waina, mana waina!“ wezite atraididama kungsteja. „At tu kungs, tu kungs . . . Kas tad wina! tahdu prahtu bija eedewis . . . Waj tad wina! bruhtganu truhka? Dutscheem . . . labu labu wareja ismekletees . . . Ne wina! pašchat faws prahts . . . Un tad bija aprezejušes, waj newareja ar to pašču dšhwot? . . . Rahds nelabs gars tad wina bija apmahjis? . . .“

„Mehs wina pameegli audstinajam,“ wezis atdsehrees atkal dušmigi nopurinaja galwu . . . „Ja behrni masas deenās nedabū šchagaru, tā lai wina isnah! kreetni? Bet tu arweenu stahweji preefschā, kad es gribeju usschaut . . . nu tagad ašaras! . . . Preefsch ka nu wifu muhschu efam plehsufchees un krahjuschi? . . .“

„Waj nu newareja dšhwot, waj newareja dšhwot!“ wezite eefahka šawukahrt . . . „Bet tas šaunais nefšhštais gars lika wina! to grehku no wihra — — —

Lai winaš man pašaka tikai to Šafli, es winaš galwu norauschu, tam bragegam . . .“

No wina waiga wareja lašt, ka winaš wisnotuk buhtu špehjis to isdarit. Tikai pateizotees nefašamam dekadentu rakstam, tas newareja šalast, ka „Arandals Šaseo“ tāpat rakstis uš durwim un ir ar Woldemaru Šeseru weena un ta pate persona . . .

Awischu lapa mahjas kundses rokās trihzeja un winaš waigs bija krihta bahlumā. Kā rahdijās, tad wina tikai tagad dabuja par notikumu šinat . . . „Es domaju, ka manam wihram wajaga pašht šcho zilweku itin labi,“ wina šazija šlehydama šawu eefšhejo uštraukumu . . . „Es tikai nefašprotu, hahaha — tā tahda zilweka deht war galu daritees . . .“

„Šee jaunee zilweki muhsu deenās,“ wezis attrauza, „wina pašrat gšehwi „pindligi“ . . . Naw nefahtu futu

Belgijas karalis Leopolds II. †.

Šaunais Belgijas karalis Alberts.

Šaunā Belgijas karaleene Elisabete.

Šaleet wehl mums tikai winaš masais tahrpinaš . . . to, tehwo, nemšim pee šewis un audšinašm . . .“

„Kad es šcho tehwinu dabutu rokā, to Šafli, par to awišeš raksta, es winaš galwu norautu!“ wezim azis eefšbejās . . . „Es winaš eefščas isgahstu — tam šleptawam . . .“

Mahjas kundse winus neišprasdama ušluhkoja . . . „Bet es nefašprotu, miškee kautini, ar ko es jums waretu lihšfet . . .“

„Nedsat, madam, juhs jau buhšet lašjuschi — mehš efam tās nelatmigās meitas wezaki . . . Tas Arandals Šafminis — es jau newaru šalast — ešot tas wainigais. Un tadeht nahzu pee juhsu kunga . . . winaš tatšču laikam šcho neleeti pašht . . . Lai winaš man neslehpj . . . Neešmu bijis pret winaš funs . . . Dašču labu glahšiti ešmu ismakšajis . . . un ko ešmu ašpumpėjis, atpašat neprasu . . . ešmu tauteetis un pabalstu šawus rakšneekus.

zeetusch . . . kad tikai mas mas . . . daras galu . . . Naw mums wairs neka no jaunās paaudšes . . . Es šawā laikā nešu peežus puhrus kweefchu tā pa trepem augšā . . . tagad mums isaug tahdi, kas ne peežus šekus newar panest . . . Bet ar' par wihreem škaitas . . . Naw tagad teem kaudim wairs ne kreptes, ne bailibas . . . At tad juhsu kungs šin gan . . . paldees, madam paldees . . . Es winaš galwu norauschu, tam šahšanam . . .“

„Mans wihrs — — es domaju — — buhs labaki, ja juhs winaš wehlat usmeklejeet redakzijā . . . Ja?! Tā buhs labaki . . . Es domaju, ka katrā šinā winaš jums neslehpš . . . apšahstis tuwat . . .“

„Paldees madam, paldees, raudšišču peeet . . . Nedsiet Šesera kungs, tas ir zilweks . . . eedšer šawu glahšiti, bet nestrachda mulkibas . . . Tad peeešm wehlat tur . . . nahz, mahm eefm, paluhkošm to šahrku . . .“

Ar Deewu, madam . . . ir tatschu ari labi zilwefi pafaulê . . . Lola, Lola, mans nabaga behrns . . ."

Tee aisgabja pa trepem runadami, bet wehl ais durwim wareja dŕirdet faſchutufſchâ wetscha balſi: „Es winam galwu noraufchu . . ."

Mahjas kungs pa tam bija jau apgehrbees . . . ſpalwa gan ſtipri nodilufe, bet labi ſukata . . . Beſ tam wina fakla lenta kuplâm tekam bija newainojama, kuplee melnee mati ruhpiĝi pahrfſchirti un fihla bahrdina pat uſrahbija fihlas ſprodſtnas. Winſch bija peefkaitams pee tàm zaurmehra parahdibam, eefſch kahdâm ſeeweetes labpraht eemihlâs . . . Dŕeltenais waigs nerwoſti rauſtijâs . . . uſ ta iſdŕihwes nota bene ari wafarejo pagiru pehdas . . . Winſch bija dŕirdejis wiſu un notreekts atſpeedees pee durwju ſtenderes . . .

Kamehr no duſmu peefahrtuſcheem waigeem mahjas mahte wiku zaururbjoſchi uſluhſoja.

Arandal Saſeo! . . . Tu dŕirdeji?"

Kuſums . . .

„Runâ! Atbildi! . . ."

Winſch beidsot noſtenejâs reſp. ſmagi nopuhtâs. „Eſmu dŕimis ſem nelaimigas ſwaigſnes . . . Nu ſaki pate, ko es tur waru darit? . . ."

Ko es tur waru darit, ja ſchee ſeeweefſchi mani waja ar ſawu mihleſtibu?! . . . Es jau ari eſmu tikai zilweks . . . eſmu tikai zilweks . . ."

Behdejos wahrdus winſch iſgruhda gandrihs hifteriſkâ, rauduligâ balſi.

„Tewi waja, hm! Tâ tad wakar tu no ſeeweefſchu wajaſchanam flehpees Binzinati weefnizas chambre ſeparêos? . . . Kaunees! Par tik iſwirtuſchu nebuhtu tewi turejuſe . . ."

Woldemars aiſſfabrts faſlehjâs . . . „Tu mani mehro ar ideenas zilweku mehru, . . . tu neewehero dŕejneeku mahſfleneeku . . . Es nu reiſi neetiſtju tawas puhka morales ſikumos . . . Mans gars nezeefſch waschas, twihſt pehz brihwas, pehz neapmeerinamas mihlas, pehz pahrdſihwojumeem . . . Ak, Sofij, Sofij! . . . Ja tu ſapraſtu manu dwehfeli . . . waretu ſtahditees preeſſchâ manu garigo ſatwaru . . . tos mehrtus, kureem mana pſſche ſeko pa neiſprotamâm maldu tekam . . . Ja tu ſapraſtu tos motiwus, kas mani peefpeefſch darit ſchâ waj tâ?!“ Un behdigs winſch nogroſſija galwu. „Es patſ tos neiſprotu . . . eſmu patſ ſew mihkla . . . neiſprotama mihkla . . ."

„Tâ tad taiſniba?!“ wina pehz brihſcha kluſuma atfal uſſahka. „Schis breeſmigais un deemſchehl neiſprotamais gabijums notizis zaur tewi? Saki, kâ tu domâ tilt laukâ no ſchi moralifkâ purwa? . . ."

„Ak tu nelaime, ak, tu nelaime!“ winſch turpinaja. „Wiſas winaſ uſ mani kâ apmedotas . . . uſbahſchas man ar ſawu mihleſtibu . . . Ak, ſchee ſahrtwaidſchi radijumi, glupee newainigee jehrimi! . . . Ne ſolt newaru ſpert iſ

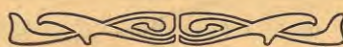
mahjas, jau winaſ tew nahſ zekâ . . . Ne wahrdu newari laiſt iſ mutes, jau winaſ peedob tam deefin kahdu noſſhmi . . . Kadeht tas tâ? Zik aplama, zik mulkiga wiſas paſaules eefahrtâ! . . . Seeweete ir paſaules nelaime, ja . . . wina ir ſſinkſa, ĝodiga iſchuhſka . . . newajadſigs radijums . . . Wiſſ leelee gari un pahrzilweki nowilkti dubtos zaur ſcho newajadſigo atkritumu.“

„Netopi zinifſts!“ nama mahte wiku energiſti pahtrauja. „Kahda teeſiba tew gahnit to, kam tu tikdaudſ pateizibas parahdâ. Birmahrt, zaur ſeeweeti wiſpahr eſt pafaulê, otrfahrt, wiſa tawa eſſiſtenze dibinajas uſ weenu ſeeweeti . . .“ Un wina tam ſahka laiſt lekzju . . . „Kahda teeſiba tew ſkaltitees par kahdu pahrzilweku? Waj tadeht, ka eſt ſakalis kahdus pantus — daſchreiſ aplamus, ſeklus un mulkigus, — tew teeſiba noſtatitees uſ ziteem zilwekem ar nizinaſchanu. Daudſ zilweki domâ wehl ſkaidrakt un juht wehl karſtati, bet nepahrdob to par naudu . . . Ja tu to eſt iſraudſjees par ſawu profeſſju, kahda teeſiba tew tad nizinat tos, kuzi pateſſham rada kulturâs wehrtibas un ritina uſ preeſſchu peleko ideenas dŕihwi? Un par wiſâm leetam, kahda tew teeſiba tadeht paweſt un eegrucht poſtâ nepeedſihwojuſchas ſkutes, grucht poſtâ tâs, no kuzâm waretu kas kreetnis iſnahkt, kahda teeſiba tew ſchterpetees un gahnit zilwezes ſweh-tumus? . . . Ja tu buhtu jaunelkis, to waretu iſtultot ar trafulibu . . . ſpehka pahrpilnibu . . . Ari ſchinî ſinâ neeſt nekahds pahrzilweks . . . newari leelitees ar kahdu energiâs pahrpalkumu. Eſt ſlims zilweks un mozees ar ſawu bruku . . . Tadeht wiſas tawas neleetibas naw nefas wairak kâ newefe-ligas, pahrtairinatas fantaſtjas auglis . . . Peefpeedees tatschu pee nopeetna darba . . . tew tad neeſt nenahſs prahtâ . . ."

„Zet kluſu, Sofij, zet kluſu!“ winſch ſakampis galwu hifteriſki brehja . . . „Panem labak naſt un eegrucht man ſrdi! . . ."

„Tew netihſ taiſniba, tadeht, ka to dŕirdet nefad nedabû . . . Suhs tahdi „leeli gari“ fametuſchees kopâ, weens otu flawejat, weens otra aſti zekat! Beerakſtat weens par otra panteem pilnu awiſt un tad wehl panemat naudu . . . Kur kaut ko ſalaſſjuſchees pa wahzu waj kreewu ſchurnaleem, to atteezinat tudak uſ ſewi, atgremojat kâ ſawu, beſ kahdas dŕſtakas iſpraſchanas un eefſchejas pahrtahdaschanas . . . To paſchu, ko tu patlaban ſaziji par to zekâ nahſſchanu, par newainigee ſahrtwaidſcheem radijumeem, glupeeem jehrineem, to es ne zik ſen laſſju kahdâ wahzu ſchurnalâ . . . Suhs jau nemaſ nefaprotat „pahrzilweka“ iſto jehdſeenu . . . Pahrzilweks nepraſa, bet dob, preeſſch ſewis perſonigi neka nepraſa, kalpo wiſpahrejeem zilwezes idealeem, dŕihwo ziteem un ſazuht par ſaweem darbeem atbildibu . . . Det juhs . . . it ſewiſchki tu . . . eſt weegls weenas deenas tauriſch. Iſtaba tew ir pilna behrnu, bet waj wineem ko eſt, ko mugurâ wilkt, to tu nepraſt . . . Kur tew peenahktos nodotees ſawu behrnu audſinaſchanai, tur tu pawadi ſawu laiſu atſewiſchkos kabinetos ar netiklâm ſeeweetem . . ."

(Turpmaſ beigas.)

Apfkats.

Walĥis domes darbiba.

Kadets Maĥlakow 27. nowembra sehde, kuru wada Ĥomjakow, referē no 90 domneekem eefneegtu preefchlikumu, adwokatu ſaweenibam dot teeſbu, eerihot konſultazijas, kur eedſihwotaji waretu dabut juridisku padomu. Lai gan ſchabdas konſultazijas paſtahwejuſchas jau 30 gadus, tad tomehr ſenats ſcha gada 2. martā atradis, ka adwokateem uſ to neefot nekahdas teeſbas. Un pehĥ tam tad teeſu palatu preefchneekt ſahkufchi konſultazijas ſlehgt. Kamehr ween ſchās konſultazijas paſtahwejuſchas, winas eeguwuſchas ſimpatijas neween pee eedſihwotajeem, teeſam ar daudſeem juſtizminiſtreem preefchgalā, bet ari pee adminiſtrazijam daudſu gubernatoru perſonā. Preefchlikums tā tad neſneeds neko jaunu, bet praſa tikai ta apſtirinaſchānu, kaſ jau paſtahwejis 30 gadus un iſrahdijees par labu un derigu.

Juſtizdepartamenta direktors Wewewkins paſkaidro, ka miniſtrija atſihst ſcha jautajuma notahrtoschānu likuma zekā par wehlamu un ka wina domei drihjumā eefneegſchot atteezigu projektu.

Bereſowſkis II. brihnas par adwokateem, kuri buhdami likumu aiſtahwi pa 30 gadeem warejuſchi zaur ſawām konſultazijam pahrahpt likumus. Gepaſnees ar to wahrdeem, kuri preefchlikumu paraſtijufchi, wiſch wiſpirms gribejis iſteiktees, ka atteeziga likuma iſdoſchana nebuht neefot wehlama, bet nollauſhees miniſtrijas iſſkaidrojumu, wiſch ſawas eerunas nezeſchot preefchā, tapehĥ ka no tagadejās miniſtrijas ſaſtahwa newarot ſagaibit neko newehlama.

Iſcherņizkis, kaſ pat 32 gadus peeder pee kreemu adwokaturas, iſſkaidro, ka konſultazijas radijufe pate diſhwe. Proteſtedams pret Bereſowſka iſſkaidrojumu wiſch uſaizina domi, weenbalſigi iſteiktees par labu iſſrahdbajamam likuma projektam. (Kreifee plauſchĥina.)

Maĥlakow atſihst par laika ſihmi Bereſowſka iſſkaidrojumu, kuzſch preefchlikumus newehrte pehĥ ſatura, bet gan pehĥ autoreem, kaſ gan neefot deputata zeenigi. (Kreifee un data zentra plauſchĥina.) Runatajs norahda, ka no marta miniſtrija ſchāi jautajumā neka naw darijuſe, un wiſch tapehĥ leet domei preefchā, ari paſchāi ſtahtees tuhlit pee projekta iſſrahdbaschānas un to uſdot teeſleetu komiſſjai. (Plauſchĥina kreifaĥā un zentrā.) Nobalſo, ka projekta iſſrahdbaschana wehlama un ka Maĥlakowa preefchlikums peenemams.

Tablak pahſpreeſch **agrarlikumu**. 4. lihds 12. pantus peenem beſ debatem. Pee 13. panta wiſpirms zaur peezelſchānos balſo par to, waj noſchĥirtās ſaimneezibās ſemes gabali ſchĥirami eekihlatos un neekihlatos, jeb waj parads iſplatams uſ wiſu ſaimneezibu; 135 balſis ir par neſchĥiroſchānu un 123 pret to. Iſejot zaur durwim iſnahĥ glufchi otradi: 131 balſis negrib ſchĥirot, 135 balſis grib. Tā tad dome nolemj, ka atſewiſchtu ſemes gabalu paradi naw atteezinami uſ wiſu noſchĥirto ſemi. 14. lihds 61.

pantus peenem komiſſjas redakĥijā. Tapat noteek ar pahrejeem panteem.

Mikukow kadetu wahrdā iſſkaidro, ka wini balſoſchot pret wiſu projektu, tapehĥ, ka ta politiſkais noluhſe eſot, tautā modinat indiuidualiſtiſtus uſſtatus par ſemes ihpaſchumu. Kropotow darba grupas wahrdā iſſkaidro, ka wini dariſchot to paſchu, jo projektis neeewehrojot darba kauſchu intereſes. Timoſchkins kadeteem pahremet, ka tee bhjuſchi pret ſemneeku ſtipraku peedaliſchānos agrarkomiſſjās, un ka wini tapehĥ neefot nekahda tautas brihwibas, bet gan tautas nebrihwibas partija. Preefchſehdetajis paſkaidro, ka agrarkomiſſju ſaſtahwu naw noteikufchi kadeti, bet gan dome to darijuſe.

Bobrinſkis II. iſſkaidro, ka kreemu nazionaliſti projektu uſſkata par wiſai ſwarigu, bet wiſch motiwus nezeſchot preefchā, lai tik nopeinā brihdi nerastoſ politiſkanifms. (Zentrs un labee plauſchĥina.) Nobalſojot zentrs un labee pret oſoſiziju peenem wiſu projektu. (Plauſchĥina.)

Sehdi flehds plſt. 6 un 35 min.

Sehdi 30. nowembrī atſlahja 14 min. pehĥ plſt. 11 un wadija knaſs Wolkonſkis. Miniſtru loſchā juſtizminiſtris. Uſ deenas ſahrtibas ſtahweja **weetejās teefas reformas projekta** otrais laſĥjums.

Referents ſchubinſkis aiſrahda, ka wiſpirms debates jakonzentretot uſ tagadejo teeſu wiſpahrigā dibinaſchānas likuma 1. un 2. pantu, uſ kuru pamata pehĥ 1889. gada reformas teeſu wara nobota ſemes preefchneekem un ſemneeku teeſam. Teeſu komiſſja leet preefchā atzelt peefihmes par ſemes preefchneekem un ſemneeku teeſam.

Liſchattſchew eefneeds pahrlaboĥumu, atſtaht ſpehĥā pagaſta teefas tik ilgi, kamehr naw eeweſti wiſu ſahrtu pagaſti, paſeminot wiſu waras robeschānas un paleelinot iſdewumus ſcho teeſu uſturai, pee kam wiſu ſpreedumi buhtu pahſuhdsami pee meerteefneſcheem, weenas perſonas teefas.

Popow 4. lihds peepaturet pagaſta teefas un Leonow 8. grib, lai tās pahrgroſot pehĥ poſu gminu teeſu parauga.

Buzkis eefneeds preefchlikumu atſtaht pagaſta teefas preefch praſhu lihds 100 rubku wehrtibā zaurſtatſchānas, uſleekt ſemes preefchneeku weetā eewedameem komiſfareem par peenahkumu, buht par pagaſta teeſu preefchſehdetajeem.

Stortſchaks domā, ka pagaſta teefas eſot ſirdſapſinas teefas, par ſurām zitas labatas newar buht. Nelaipe tikai ta, ka truhſti wiſām kreetnu pahrraugu un padoma deweju.

Peenem preefchlikumu runataju ſaraſtu ſlehgt; peerakſitijufchees 28 runataji.

Preſteris Gepezkis: Kamehr katram pagaſtam naw ſewiſchka meerteefneſcha, tik ilgi newar teikt, ka jaunās teefas buhſ tautai tuwas. Komijjas preefchlikumā naw deefgan aſſrahdbats jautajums par meerteefneſchu ſkaitu.

Weetejo eedfihwotaju preefchftahwojem katrà finâ janem daliba weetejâs teefâs.

Referents **Schubinfkis** preefchrunatajeem aifrahda uf wînu apgalwojumu nepareifibu, peewejdams flaitkus if komiffijas referata.

Schemetows grib, ka ari kafaku ftanizu teefas tiktu pahrlabotas.

Lachnizkis eestahjas preefch kolegialas weetejâs teefas; naudas finâ tas buhtu pilnigi eefpehjam.

Pehz pahtraufuma runâ wehl, atkahrtodami jau agrat dfrdetos eemeflus un aiftahwedami pagasta teefu pahrlabotâ weidâ — Rowatento I., Beresowftis II., Timofchkins, Andreitschufs un Sufchtows.

Ziunelis luhds atzelt reetuma apgabalâ pagasta teefas un semes preefchneekus. **Bulats** grib weetejâs meerteefas pehz gminu teefu parauga.

Pehz otrâ pahtraufuma preefchfehdetajs luhds raffit fihmites 22 wîhu leelai komiffijas wehlefanai, kurai jafkata zauri projektis par perfonas neaifftaramibu.

Beresowftis II. pastaidro, ka labe nepeedalifchotees komiffijas wehlefanâ, jo wina neefot wajadfiga aif walfts mehikeem, bet ta nolemta tikai aif personifkeem partiju aprehkineem. (Walfs pa kreif: tà juhs labi dareet!)

Turpinot debates par weetejo teefu, par pahrlabotas pagastu teefas peepatureschanu, iffakas wehl Rowatento II., Tanzows, Bahattschaks un Surkewitschs.

Barons Meindorfs pamatigi apfkata fawu preefchlitumu, kuru tas eefneedsa jau pee pirmâ laffjuma, ka ziwilprafibas lihds 30 rubku wehrtibâ buhtu nododamas pagasta wezako waj atfewischi iswehletu perfonu eepreefchfejaj iffchirfchanat. Neetumos, kur tahda kahrtiba pastahw, jau leela data ziwilprahwu tahdâ kahrtâ teef isbeigtas. Eeteiz wina pahrlabojumu usnemt tà peefihmi pee projekta 1. panta.

Knaas Tenifchews iffakas pret Eichatschewa un darba grupas pahrlabojumeem.

Lows I. motiwê, kadeht oktobristu fratziha balfos par weenas perfonas meerteefu.

Debates beigtas. Nolemj fehdi turpinat lihds $\frac{1}{2}$ 7. Wahrdu dabun referents, bet tad tuhlin leelafais wairums walfts domneeku ifeet no sahles. Referents luhds atkaut winam beigu wahrdu pehz pahtraufuma.

7 minutes pehz 6 pafcludina pahtraufumu lihds $\frac{1}{2}$ 9 wakarâ.

Sehdi atjauno 1 min. preefch 9. Referents **Schubinfkis** faweltot debates kopâ, aifrahda, ka fchodeen debatês atkahrtots wifs tas, fo jau teiza pirmâ laffjumâ. No wifem 8 pahrlabojumeem un papildinajumeem eewehrojami diwi: peenemamâ barona Meindorfa peefihme (balfs pa labi: oho!) Schemetjewa protefts pret ftanizu teefam; wif pahrejee pahrlabojumi bes kahdas nofihmes. Tapehz eeteiz peenemt komiffijas preefchlitumûs, ka semes preefchneekem teefneschu wara jaatnem un semneeku (pagasta) teefas jaisnihzina. (Applauf zentrâ; labe fchmahz).

Balfojot komiffijas preefchlitumûs, peenem ar wifam pret labajo un datas semneeku balfim. Preefchlitumu par ftanizu teefu atzelschanu peenem weenbalfigi; Meindorfa pahrlabojumu atraida ar redsamu balfu wairatumu.

Tahfako fehdes wadibu usnemas **Schidlowftis**, kurfch luhds beigt trofchnot, jo zitadi wifch buhshot speefts fehdi flehgt. Debates turpina par komiffijas preefchlitumu, peenemt weenas perfonas meerteefas prinzipu.

Lachnizkis un **Bulats** grib kolegialu meerteefu; wineem pretojas referents **Schubinfkis**.

Balfojot peenem komiffijas preefchlitumu, darba grupas peeprafjumû atraida. Bes debatem peenem preefchlitumu par wifpahrejâ teefu dibinaschanas ufawa 4. un 5. panta atzelschanu un pahreet uf 10. pantu, kur ir runa par meerteefneschu wehlefanu 48 kreemu gubernâs un par wînu eezelschanu no waldbas 9 reetuma, Uftrachanas, Stawropoles un Drenburgas gubernâs.

Titfchinins apfweizina peefihmi pee 10. panta, kura eewed krona teefneschus seemekreetuma apgabalâ.

Tschernizkis un **barons Schillings** iffakas par teefneschu eezelfchanu no waldbas; wifa Reetuma Giropa jau atteifufes no wehleteem teefnescheem. Titfchininam un Tschernizkam runajot, sahle dfrdamas farunas un trofnsis, kas runatajus kawê. Preefchfehdetajs diwreis luhds meeru.

Bulats negrib, ka reetuma apgabalâ eewed krona teefneschus.

Barons Tscherkafows pretojas Tschernizka pahrlabojumam, ka wifâ Kreewijâ teefneschi buhtu jaeezet no waldbas.

Sehdi flehds 5 min. pehz 11.

2. dezembra fehde preefchfehdetajs **Woltonftis** pafcludina kahdu justizministra pawehftijumu, ka fenats negrib walfts domeis instrufziju iffludinat. Dome nolemj leetu nodot rihzibas komiffijaj. Tad dome peenem 6 mafakus projektus abos laffjumos. Nahf preefchlitumûs, pee Peterburgas komandanturas dibinat defmito adjutanta amatu. Semes aiftahwibas komiffija eeteiz preefchlitumu atraidit. **Timofchkins** norahda, ka domei nemas neefot teefibas dibinat jaunus amatus, kapehz preefchlitumûs jastrihpo no deenas kahrtibas. Balfojot to ari atraida.

Projekts par zeetumu preefchneeku un wînu palihgu mafku paaugftinajumeem preefch dshwofkeem. **Rusnezows** ufajzina semneeku balfot pret projektu, norahdidams, ka semneeku un strahdneeku dshwe efot tahda, ka ta nefpehjet apmeerinat fcho laiku wifmafakâs wajadfbas. Bet preefch zeetumu preefchneekem gribot fagahdat wifai ehrtus dshwofkus. Nolemtâ nauda teefot ifleetota preefch tehwijas labato dehlu nogalinaschanas. **Preefchfehdetajs** par keidsameem wahrdeem fawz runataju pee kahrtibas. **Timofchkins** ifskaidro, ka zeetumos eeteefot newis tehwijas labatee, bet flittatee dehli. Newis tee, uf kureem **Rusnezows** norahdijis, bet tahdi... (Runatajis uf azumirfli apftahjas. Sautriba labajâ. Balfs: Kâ wifch pats.) Nobalfso projektu peenemt.

Us deenas kaĥrtibas ſodifchana ſem noteikumeem treschā laſſijumā. Pee pirmā panta K r i l o w s un T i m o ſ c h k i n s aiſſtahw pahrlabojumu, ka ſchis ſods newar ſihmeteēs us zeetofnī eeflogameem. Pahrlabojumu atraida un 1. un 2. pantu dome peenem komiſſĥas redatzijā. T ſ c h e r n i z k i s pee treschā panta aiſſtahw ſawu pahrlabojumu, ka ſodu ſem noteikumeem newarot atteezinat us tahdam perſonam, kuras peĥz priwatas ſuhdſeſchanas teef ſautas pee kriminalas atbildibas tahdās leetas, kur wareja iſliĥgt ar meeru. K r o p o t o w s griĥ, lai ſcho ſodu leeto ari pee perſonam, kuras ſlepeni pahrdod ſpirta dſehreenus. Scho pahrlabojumu atraida. Par T ſ c h e r n i z k a pahrlabojumu balſojot naw panahfama nekahda ſkaidriba. P r e e ſ c h ſ e h d e t a j s leef iſeet pa peĥbejām durwim. S i n a ĥ t, ka 119 balſo par un 103 pret, tā ka pahrlabojumu peenem. Tad dome peenem pahrejos pantus un beidsot wiſu projektū.

P r e e ſ c h ſ e h d i u ſ n e m a s H o m j a k o w s. A p p r e e ſ c h a m s projektis par noſehdeta laika atreĥkinaſchānu no ſoda. P r o j e k t u peenem komiſſĥas redatzijā.

Peenem pagaibu likumu no 6. oktobra par teefſchānas kaĥrtibu pee walſis noſeegumeem I r t u ſ t ſ a s, O m ſ t a s un T a ſ c h ſ e n t e s e e z i r t n o s, pee kam pahrejas formulā iſteikta wehſeſchānās, lai jo driĥſat eefneegtu projektū par walſis noſeegumu jaunu teefſajamu kaĥrtibu.

T ſ c h e r n i z k i s referē par teefſibu us ſweſchās grunts zelt ehlas. Daſchī domneeki eefneedi p r e e ſ c h l i k u m u, atlikt us nahfamo ſehdi, jo daudſ domneeku wehl neefot eepaſnufſchēēs ae projekta pamateem. P r e e ſ c h l i k u m u peenem.

W a r ā turpina ap p r e e ſ c h a n u par zeetumu wirſwaldes p r e e ſ c h n e e k a nelikumigo riĥtoſchānos. M a k l a k o w s n o r a h d a, ka juſtizminiſtrs weentahreſcho jautajumu pahrwehrtis par weſelu politiſku notikumū. P u r i ſ c h k e w i t ſ c h s atſinis juſtizminiſtra runu par uſflawas zeenigu. S c h i u ſ ſ l a w a eſot toti ſihmiga un pilnigt pelnita. S a u o t r ā domē mi ni ſ t r u padomes p r e e ſ c h ſ e h d e t a j s atſauzeēs us teem kſuhmi g a j e e m b r i h ſ c h e e m walſis dſihwē, kad wajag iſwehleteēs ſtarp teorijas waj walſis uſtureſchānu. M i n i ſ t r u padomes p r e e ſ c h ſ e h d e t a j s i ſ ſ c h r i k u m u no beſlikumibas. Bet juſtizminiſtrs, Z a r a a z i s, ka wiſch ſewi dehwē, teiza, ka wairal newajagot nekahdās iſſchſcribas ſtarp likumu un beſlikumibu. Juſtiz miniſtrs atihſtija ſaimneeziklas patwakibas teoriju. N o juſtizminiſtra ſtahwotka peeteef pateikt, ka gubernators ir gubernas ſaimneeks un tas trenz to laukā, kas tam ne patihk. (Walſis labajā puſē: Pee leetas). W a l d e s, i ſ l a ſ t u ſ c h a s juſtizminiſtra runu, ſwabadi uſelpoſ un ſapratīs, ka 17. oktobra leetuwens pahrgahjis un ka likumiba eſot p r e e ſ c h k a u t k a o b l i g a t o r i ſ k a. Teefa, eezeldama aiſſtahwi, tagabejos apſtahktoſ ſuhā wihu us iſſmeeklu peĥz zeetuma p r e e ſ c h n e e k a eefkata. Tad runatajs palawejas pee juſtiz miniſtra beedra runas pirmajā domē, kad apſpreeda meer teefneſchu apmeklejumus zeetumos, lai pahrraudſitu eeflodſi ſchānas kaĥrtibu. T o r e i ſ miniſtra beedrs ar domi runaja gluſchi zitadu walodu. W i a ſ c h p a ſ l u d i n a j a, ka juſtizminiſtrs, nahfdams pretim ſajustai wajadſibai, atzehlis profurora pamehl par teefneſchu nepeelaiſchānu pee pahrraudſibas. Bet pagahja 3 gadi un iſrahdijeēs, ka ta now nekahda ſa j u ſ t a wajadſiba, bet waras ſturmeſchāna. W a j tad juſtiz miniſtrs runadams us pirmo domi weenā walodā, us trescho domi pataupis iħsteno. (Kreifee plauſchĥina, labee ſchāh.) Un kas peĥz tam juſtizminiſtram wehl war pahrmest, ka wina uſſkati naw deeſgan lofani un peeteefſochi grofĥgi. (Kreifee plauſchĥina). Pee tā ſautās b r i h w i b a s k u ſ t i b a s likwidſchānas, kad peĥz miniſtra iſſkaidrojuma tikumiba ſa ſ c h e b i j u ſ e s, kamebr iħstēnibā ſa ſ c h e b i j u ſ e s taiſniga teefa, kreewu adwofatura darijufe ſawu leelo aiſſtahwibas darbu un darijufe to ne a i s m a n t a h r i b a s, waj ſl a w a s h a r i b a s,

bet a i s d ſ i k a s l i h d ſ u ĥ t i b a s t e e m, k u r i z e e t u ſ c h i p r e t l i k u m u. P r e e ſ c h a i ſ ſ t a h w n e e z i b a s i r d i w e j a d a t e e f a, k r i m i n a l a u d i ſ z i p l i n a r a. N a w b i j i s n e m a ſ w a j a d ſ i g s z i r k u l a r s, k u r ſ c h ſ c h a s d i z i p l i n a r ā s t e e f a s t e e f ſ i b u d e w i s p a r z e e t u m n e e k u a i ſ ſ t a h w j e e m. (Kreifee plauſchĥina, labee ſchāh.) Teefas p r e e ſ c h ſ e h d e t a j s d o d a t k a u j u u ſ r e d ſ e ſ c h a n o s; t o w a r a t n e m t, kad zilweks iſrahdas nezeenigs. Aiſſtahwi zeetumā warot eeneſt bumbas, pee kam miniſtrs atſauzeēs us kahdeem areſtanteem Odeſā. Bet waj juſtizminiſtrs ſin, to runā par wihu, juſtizminiſtru ne areſtanti, bet teefu eerehdi? (Kreifee plauſchĥina, labee ſchāh.) O ſ z i a l u n e p a t e e f ſ i b u w a r r u n a t p o l i z i j a s a g e n t i, bet kad tahdas leetas iſnes us domes tribini, kad to runā juſtizminiſtrs, tad tas ir walſis ſkandals. (Kreifee plauſchĥina, labee ſchāh.) Juſtizminiſtrs eſot aiſmirſis, ka tagad miniſtri nekontrolējot domi, bet ka domei uſliktis par peenahfumu kontroleſt miniſtru riħzibu. (Kreifee plauſchĥina.) T ā r u n a j o t, k a m i n i ſ t r s r u n a j a a r d o m i, w i a ſ c h p a g a l a m n o ſ t i s t o, k a t i k m a ſ a t l i z i s k r e e w i j ā, n o ſ t i s b e i d ſ a m o w a l ſ i s u ſ t i z i b a s u n z e e n i b a s a t l e e k u. (Mga plauſchĥinaſchāna kreifajā un zentrā, ſchāhſchāna un gal d i n u d a u ſ i ſ c h a n a l a b a j ā.)

P u r i ſ c h k e w i t ſ c h s pret kreifo un zentru pagreeſeēs ſa: „Rā juħs tagad wareet juſteēs apwainoti no juſtiz miniſtra wahrdeem, kad juħs p r e e ſ c h 10 d e e n a m n e m a ſ n e j u t a t e e s a p w a i n o t i n o R o d i t ſ c h e w a, k u r ſ c h k r e e w u t a u t u a p ſ i h m e j a p a r ſ a g t e e m u n b l e h ſ c h e e m u n a p g a l w o j a, k a t a z i t u w a h r d u n e p e l n o t, k a m e h r w i n a ſ c h i h d e e m n e d o d o t w e e n a d a s t e e f ſ i b a s! (T r o ſ k n i s. S a u z e e n i: „A h r ā!“ L a b e e p l a u ſ c h ĥ i n a.) Tagad runataji no adwofateem paſtahwigi uħbruh juſtizminiſtram, lai gan wini ta weetā eerauga tikai tuħſchu ſehdeklī. (Stiprs troſknis.) M i n i ſ t r s a p ſ i n a s, k a ſ c h i s r u n a s n a w a t h i l d e s w e h r t a s. W e l t i g i a d w o f a t s M a k l a t o w s i ſ ſ k a i d r o j a, k a l i k u m i b a s l a i k s e ſ o t p a g a h j i s. P a g a h j i s i r n e w i s l i k u m i b a s l a i k s, b e t r e w o l u z i j a s k a r ſ t u m s. M i n i ſ t r a r u n a g a i ſ c h i p e e r a h d i j a, k a k r e e w i j ā n e w e e n l i k u m i b a e e w e e ſ c h a s, b e t a r i, k a w a l d i b a i ſ e m k a h j a m i r z e e t a ſ e m e, k a d t a a t b a l ſ t a s u ſ k r e e w u ſ a b e e d r i b a s l a b a t e e m ſ a p r a t i g e e m e l e m e n t e e m. (Smeekli zentrā un kreifā. Labee peekriht.) Juħs eſat nĥni, ka neatkauj waku jums, W i b o r g a s k u n g e e m u n w i ſ a i ſ c h a i k r e i f a i k o m p a n i j a i, k u r u w a h r d ā n e ſ a u ſ c h u, j o t a d m a n i a p t u r e s. (A p p l a u ſ t p a l a b i.) Juħs pahrmetat miniſtrim par nepaſtahwibu, bet pahrleezibu maina daudſi leeli gari. Juħs paſchi bijat par eemeflu tam, ka miniſtrs pamantiĥa, ka groſchi palaiſti pahraf wakigi un tee jaſawelk. Tagad jums uſlikti labi eemaukti un ſtipri lauſchāi. (T r o ſ k n i s. A p p l a u ſ t p a l a b i.) M a k l a t o w s p a h r m e t a m i n i ſ t r i m, k a w i a ſ c h n e ſ i n, k a u ſ ſ c h o l e e t u ſ t a t a s d a u d ſ i t e e f u r e f o r u e e r e h d a i, t a t ſ c h u m i n i ſ t r s ſ i n, k a w i n a r e f o r s p e e m e h ſ t o i s a r z i t t a u t i b n e e k e e m, u n t a d e h ſ t a s ſ p t a u s w i ſ a m t a m w i r ſ ſ i, t o ſ c h e e e e r e h d a i d o m ā. (Stiprs troſknis kreifajā puſē; kuſtiba widū; labajā puſē applaudē). Teefu reſorā ir daudſi wihru, kas ir ſawa uſ dewuma zeenigi, bet ir ari tahdi, kureem wajadsetu buħt pawiſam zitā weetā. (A p p l a u ſ t l a b a j ā p u ſ e.) M a n i p a h r ſ t e i d s, u ſ b u d i n a u n a p w a i n o t a s, k a z e n t r a m t r u h ſ t ſ a p r a ſ c h a n a s u n n o j a u ſ m a s w a l ſ i s l e e t ā s. (Z e n t r ā ſ m e j a s; l a b e e a p p l a u d ē.) S i n a m s, ſ t a r p ſ w e h r i n a t e e m a d w o f a t e e m i r d a u d ſ ſ l a w e n u g o d a w i h r u, b e t ſ w e h r i n a t o a d w o f a t u p a l i h g i u n p r i w a t i a d w o f a t i g a n d r i h w i ſ k i r ſ c h i d i. R e i ſ j a u t o ſ ſ a u z u p e e w a h r d a, — t a g a d t o n e d a r i ſ c h u, t a p e ĥ z k a m a n p r e t i g t a t a h r t o t. N e p a w i ſ a m n e g r i b a s l a u ſ i t u n a p k e h ſ t m e l i. (S t i p r s t r o ſ k n i s.) J a t a i ſ n i b a, k a a d w o f a t i e e n e s z e e t u m o s n e a t w e h l e t a s l e e t a s, t a d t e e f l e e t u m i n i ſ t r i m p i l n i g a t e e f ſ i b a ſ a z i t: J a juħs newarat uſlabot aiſ ſ t a h w j u e t i k u, t a d n e w a r a t z e l t a r i t ā s p a w e h l e s, k u r a s i ſ d o t a s w a l ſ i s m e e t a u ſ t u r e ſ c h a n a s l a b ā. M a n i u n m u ſ h u ſ r a ſ z i j u w i ſ l e e l e t ā m e h r ā u ſ b u d i n a ſ c h e i t t u r e t ā s a ſ ā s r u n a s,

bet afums wehl nepahrleezina. Man fchheet, ka domes labata un leelata data nefekos teem kungeem, kuzi fehd pa kreiff un gahna ministrus, preezadamees, ka war no tribines peerahdit neween fawu liberalifmu, bet pat fawu semo, mehrga dabu (hamstwo). (Stiprs trofknis kreifaja puse un zentra.) **Burifchewitfch**, pagreesees us kreifo puf, wehl nolleeb wairakas reises pehdejos wahrdus un tad noeet no tribines. **Breefchfehde**tajs: domes lozekli **Burifchewitfch**! **Burifchewitfch** no fawas weetas: **Ro???** **Breefchfehde**tajs: Lai gan jums wairakahrt iffazitas peefshmes, ka juhs ar faweem ifteizeeneem apwainojat domi. . . **Burifchewitfch**: Ne domi, bet atfewifchus domes lozektus. **Breefchfehde**tajs (turpina). . . juhs tomehr darat to wehl arweenu. To, ko juhs teizat, es newaru attahrtot, jo man mehle neklaufa, tadeht leetu domei preefcha, iffleht domneeku **Burifchewitfchu** us peejam fehdem (Applauf zentra un pa kreiff.) **Burifchewitfch** peeteizas pee wahda un pafkaidro: Kung, fawus wahrdus newemu atpafat, bet lihds fchim tos wehl neatteezinu us zentru, kura runatajis wehl naw uffahjees. Bet ja tas runas tai pafcha gara, ka ziti, tad es attahrtotofchu fawus wahrdus. (Stiprs trofknis. **Sauzeeni**: „Nost! Ahr!“) **Nobalsojot**, ar wifam balfim pret labajeem **Burifchewitfchu** ifflehds us peejam fehdem.

Timofchkin: Ar fcho peeprafjumum swehrinatee adwokati grib ifrekhinatees ar teefleetu ministri. (Applauf.) Ar to ari iffaidrojami daschu nodomi kastret (ifruhnit) teefleetu ministri. (**Smeekli** wifa fahl.) **Breefchfehde**tajs: Domes lozekli **Timofchkin**, efat tik laipni, apdomajat, ko juhs runajat. — **Timofchina** runas pehdejo datu pawada trofknis un smeekli. **Breefchfehde**tajs swana un faka: Neka newaru dfrdet. Efat tik laipni, netrofchnojat. (Trofknis turpinajas.)

Nowizkiz II. pafata, ka kreewiju nepahrwalda, ka fratzi, adwokati un ka tadeht kreewija teifshot: „Adwokatu kung, ahr!“ (Applauf pa labi. **Smeekli** zentra un kreifa puse).

Barons Meindorfs: Atlaidifim wifu to nost, kas peeradees pee debatem, un iffchirfim weenu jautajumu, waj zirkulars bijs likumigs waj ne. Runatajis nolasa pirmo un otro zirkularu, falihdftina tos pa punkteem un nahf pee flehdeena, ka weens zirkulars gluschi pretejs otram. Ta pirmu zirkularu ftaidri fazits, ka gubernators war ifdot pawehli, nelaisf pee zeetumneekem tahdu adwokatu, kas kaut ko tam peegahdajis. Dtra zirkularu turpretim pirmas pafkaidrots ta, ka tahdu adwokatu, kas zeetumneekam kaut ko nodewis, zeetumos nemas newajag laif. Ja aifstahwis ifdarijs tahdu pahrfahpumu, tad par to war pafkaidrot teefai, bet noleegt winam fatiktees ar aifstahwamo, newar; preteja gadijuma teef pahrfahpots 569. likumu pants. Ifnahf ta. — runatajis faka. — ka zirkularu ifpilditojam jaffin ne titai tas, kas tajaj fazits, bet ari tas, ko domajis wina ifdewejs. (Applauf zentra un pa kreiff. **Labee fchahz**.) Teefleetu ministrim, kuzsch stahstija, ka 1905. un 1906. gados fatrizinati likumibas pamati un ka nekahdi schis semes fpeht to nepeespedifshot atfihf zirkularu par nelikumigu, teifschu, ka fatrizinati ari logikas un prahfa pamati. (Applauf pa kreiff un zentra. **Labee fchahz**.)

Gutfchkors (okt.) atrod, ka titai justizministra runa uffwehrufe schis interpelazijas nofshmi: wifsch, Gutfchfows, nerunaschot par ministru runas toni, par politiffo tendenzi un pafaulas ufftatu, kas tizis appreesis no labeeem. Wifsch nerunaschot par pelnito stingro kritiku no swehrinatu adwokatu puses, kuzi peederot pee ta pafcha refora, kura preefchneeks nupat ka runajis; wifsch nerunaschot ari par

faunprahfigo apfmeefchanu, par waras truhfumu domei, zaur ko justizministra, preefch pafcha tihri negaidot, fewi padarijis par kreifo beedri; pehz wina domam ta ministru, ka kreifse peewilfchotees fawas zeribas. Taifni fchai dome, kura eefaukta pehz 3. junija likuma, ka ari pee nahfotfcheem domes fastahweem, kuzus eewehlefshot pehz ta pafcha likuma, ifdoschotees nodibinat teefibu stahwokli un taifnibu un aifkaret kreifo beedru foziala anarchifma zaurweefchanu. (Ilga peekrifchana zentra. No labeeem fauzeeni: „Griku putra pate fewi flawè.“) Runatajis uffawejas pee jautajuma galwenam domam un aifrahda us zirkulara nefapratigo iftulfofchanu. Weena weeta peenahftam aifstahwim tizis ufflits fods un tas faudejis teefibu apmeklet zeetumos. Kaiminu gubernu jeb apgabala tas pats aifstahwis tizis peelaifis pee apzeetinateem. Runatajis peekriht tam, ka schis refors warejis eektuht gruhtu stahwokli, jo likums tam nedodot peeteefofchas garantijas par fahrtibas uffturefchanu zeetumos. Tomehr wifsch atrod, ka schis zirkulars, kura deht eefneegta interpelazija, bijs leela kfuhda. Tagad nu zentrs domei leetot preefcha fefofchu formulu: Dome atrod, 1) ka zeetumu galwenas pahrwaldes preefchneeka zirkulars no 18. janwara 1908. g. nofshme kriminallikumu 569. paragrafa teefchu pahrfahpumu, pee kam zaur zeetumu galwenas pahrwaldes preefchneeka zirkularpawehli peelaifsta to rihojumu atzefchana, kas nahfufat no teefu eefstahfchu preefchfehde tajeem; 2) ka ministrim pahrfahwofcho likumnoteikumu nepilnibas gadijuma peekrita eerofnat fchi likuma wajadfigo pahrgroffchenu likumdofchanas zek, bet newis pahrfahpht pahrfahwofcho likumu zaur zirkulareem rihojumeem; 3) ka no justizministra 25. nowembri fch. g. walfis dome dotee pafkaidrojumi neween attafifnoja 18. janwara zirkularu peelaifsto nelikumibu, bet ari peeteiza wefelu wirfni tahda weida likumpahrfahpochanas nahfotne, un tad dome atfihf fchi zirkulara iflaifchenu no 18. janwara par nelikumigu rihojibu, justizministra pafkaidrojumu par neapmeerinofcheem un pahreet ufdeenas fahrtibu. (Ilga peekrifchana zentra un pee kreifseem. **Schahfchana** pa labi).

Pehz 10 minutu starpbrihcha presidents pafkaidro, ka bef oktobristu formulas ari no labajeem eenahfufe weena formula, kura litfs preefcha justizministra rihojibu atfihf par pilnigi likumigu. Pee balfofchanas oktobristu formulu peenam ar 176 pret 80 balfim. Sehdi flehds pulksten 12 un 40 minutes.

Waldofchais fenats par beedribu flehgfchanu.

Ka „Peterburgas telegrafa agentura“ fimo, waldofchais fenats fawa pehdeja fehdè ftatijis zauri wairatu flehgtu Widfemes beedribu leetas, kuru preefchneezibas pahrfahpofchufas Widfemes gubernas beedribu leetu komifijas lehmumus par fcho beedribu flehgfchanu. Pee tam fenats atraidijis Rigas grahmadrufkataju arodneezifkas beedribas, Laudonas Ifglihtibas beedribas „Roffba“, Baltijas feweefchu faweenibas un Sameefgàs beedribas „Weftra“ pahrfahpofchufas un fcho beedribu flehgfchanu apfiprinajis. Turpretim Saikawas Ifglihtibas beedribas pahrfahpofchufas fenats eewehrojis un atzehlis Widfemes gubernas beedribas leetu komifijas lehmumu par schis beedribas flehgfchanu.

Baltijas Lauffaimneeku beedriba farihfoja 5. un 6. dezembri **Walmeera** fehlu, augtu un faktu ifstahdi. Ifstahditaju starpa bij wairati pat no leela attahfuma, ka peem. Feodosifas, Suchumas, Kutafas, Simferopolis, Stawropoles, Kubanas apgabala, Wladifawfafa u. z. Nedsams, ka ifchaklas un uffneemigàs Baltijas Lauffaimneezibas beedribas flawa fneedfas tahfu pahri par muhfu dftintenes robescham.

Aisfrankles Draudses dseedafchanas beedriba 6. dez. swineja beedribas 40 gadu pastahwefchanas swehtkus ar swehtku aktu, konzertu un balli. Swehtkus, ta mums sino, nofwineja jauki. Labas felmes beedribai winas turpmaka gaita! Saules muhschu, kretnus darbus, darba pilnu swehtibu!

Suntaschu rihzibas komitejas leetu pret 22 weetejeem pagasta lozefkeem isteefaja Rigas apgabalteefas 1. kriminalnodata 25. now. fehdē. Wisus 22 apfuhdsetos apwainoja par nelikumigu amatu peenemfchanu. Isteefafchanu wadija apgabalteefas presidents Klopows. 18 apfuhdsetos attaisnoja, bet ischetrus: Martinu Suhriti (42 g. w.) Jahnī Jaunosoliu (50), Martinu Anderfonu (40) un Martinu Medni (42) noteefaja ar 25 rbf. naudas sodu katru, waj maksat nepfehchanas gadijuma ar atteezigu arestu.

Latweefchu literariska jeb Draugu Beedriba norures sawu gada sapulzi 9. dejembri Jelgawa, jauneku beedribas telpas.

Krona mescfargu prahwa. Leepajas apgabala teefa isteefaja 6. nowembri diwas mescfargu resp. wiau mantineeku fuhdsibas deht teefbam us mescfargu mahjam. Lejas fuhdsibas leeta teefa tant pascha fehdē pasludinaja sawu spreedumu, ka Lejas fuhdsiba eerehrota, par to jau swots. Turpretim bijuscha mescfarga Atmena fuhdsiba, deht Sarkannuifchas Sagatneeku mahjam, spreeduma pasludinafchanu teefa attita us 17. nowembri. Schi atlifchana dewa fewifchti wahzu awisem eemeslu 6. nowembra teefas fehdēs notikumus apgaismot ta, it ka buhtu fagaidama Atmena fuhdsibas atraidifchana. Tagad 17. nowembri teefa pasludinajufe sawu spreedumu ari Atmena leeta un Atmenim peefpreeda Sagatneeku mahjas, usleekot kronim peenahzigas teefu maksas.

Spreedums Wentspilneeku leeta. Kaca teefa beidsa festdeen, 5. nowembri pehz 15 deenu ilgas teefafchanas, isteefat apfuhdsibu pret Wentspils, Anzenu, Dundagas un Tuhres revoluzionaro organizaziju 80 lozefkeem. No apfuhdseteem noteefaja pee spaidu darbeem: Kurfites pagasta 22 gadus wezo Jahnī Rudsata us 10 gadeem, Ugales — (21) Peteri Grundmani us 8 gadeem un Dundagas — (22) Kristijahni Baltmani us 6 gadeem; us nometinfchanu Sibirija: Sarkanes pagasta (20) Karli Kirfchu, (20) Jahnī Brautschu, Wormes — (36) Teodoru Seelawu, Dundagas (21) Karli Drazenu, Popes — (22) Jahnī Mustikantu, (27) Frizi Grinbergu, (39) Ulrichu Kabrlkinu, (20) Frizi Puhpolu, Dundagas — (32) Jahnī Lankowfu un Popes — (22) Jahnī Dutschku; zee to f n i: Ugales pagasta (23) Karli Dischbiti, Iwandes — (39) Tomu Putnku, Suhres — (22) Kristu Kronbergu un Popes — (29) Kirfchu Studri us 1 gadu katru; Dundagas pagasta (34) Jahnī Ruffbaumu us 6 mehnefcheem un Krona-Wirjawas — (53) Karli Bindemanti, Dundagas — (55) Karli Frizbergu — (56) Juri Ludwigu un (50) Frizi Weberi us 3 mehnefcheem. Pahrejos apfuhdsetos attaisnoja. Ta tad no 80 apfuhdseteem noteefaja tikai 22.

"J. D. L."

Peterburgas teefu palatas fewifchtas delegazijas 25. nowembra fehdē tika flatita zauri bijuscha dseliszeta eerehdna Senona Egerta leeta par peedalifchanos pee dseliszeta streita. Palatas delegazija atfina Egertu par wainigu un noteefaja wiau us 6 mehnefcheem zeetuma, pee lam no mineta foda laika atflaitami 4 mehnefchi, kurus tas pawadijis ismeklefchanas apzeetinajuma. — Tad wehl tika isteefata Jura Jurfchwiza apelazijas fuhdsiba, kurfch apfuhdsets par proklamaziju isplatifchanu Tufuma aprinki. Palatas delegazija atfina wiau par wainigu un noteefaja us 4 mehnefcheem zeetuma, bet ta ka winsch scho laiku jau ismeklefchanas zeetuma nofehdejis, tad atlaida wiau tublin

brihwā. — 26. nowembri delegazija isteefaja wehl weenu prahwu par proklamaziju isplatifchanu Preekules aprinki, par to teefas preekcha tika faukts Jahnīs Siwertis; wiau noteefaja us teefbu saudefchanu un 4 gadeem pee spaidu darbeem.

"L. Atb."

Par sirgu eenahfcheem Kurfeme sihas peenahf no wairak weetam. Nesen atpatat krona-wirjawneefos noschauti 10 eenahfchani sirgi (Smedenos 6, Nahsbutos 2, Kautfchos 2). Weterinara komifija noschautamos sirgus wehrtejufe us 40—160 rubteem. Ka dstrd, tad wisu wehrtefchanas sumu tomehr neismaksafschot, bet tikai 3/4. kaut gan isfikatajos noteikumos bija teikts, ka atlifdsinafshot pilnu sirga wehrtibu. Maksafot ari par agrak schini gada noschautem sirgeem, ja pirms schauschanas tijis fastahbits atteezigs protokols. Ta dstrd, ka Waribas baronam par 60 agrateem noschautem sirgeem ismaksati 4000 rubtu. Pa schas sirgu "foda ekspedizijas" laiku weens no weterinarahsteem, Fichtenbergs, Nahsbutos tit nelaimigi kritis, ka pahrlausis fahju; buhschot pahris mehnefchu janogut flimniza. — Par weterinarahsteem zihna pret galwas eenahfcheem eezelti no 1. nowembra: Wentspils aprinki Aleksandrs Grunduls, Tufuma — Wilhelms Frifchmanis, Kulbigas — Eduards Fichtenbergs, Talsu — Nikolajs Altags, Daufkas — Eduards Zihruis, Jelgawas — Andrejs Saldams un Mikelis Lohnfelds, Jaun-Jelgawas — Augusts Peterfons un Klufstes — Wikentijs Krafchowffis.

"J. L. A."

Jaunaja Rigas teatri (Romanowa eela Nr. 25) swehtdeenas, 6. dejembra wafara israhde ar parastu weifsmi israhdija Fr. fon Schillera eerehrojamo brihwibas dramu "Wilhelms Tells". Trefchdeen, 9. dez. pulstien 8 1/4 wafara atfahrtos pehdejo reif Gerharda Hauptmana fpehzigo lugu "Fuhmanis Henschels", pee tam par paseminatam zenam. Peektdeen, 11. dez, ka XIV. tautas israhde sneegs Solā "Kaufli". Swehtdeen, 13. dez. deenas israhde wehl reis atfahrtos Andrejewa "Muhfumu uhscha deenas", jo pehdejā schis lugas israhde bija galigi ispahrdota un tee daudsee, kuri wairs nedabuja biletis, nebija zitadi apmeerinami, ka noleekot wehl weenu fchis lugas israhdi. Swehtdeenas wafarā israhde buhs nowitate: Ischirikowa jaunā luga, komedija iskreewu maspilfhtas dshwes "Dabas karalis".

No Rigas Latw. beedr. teatra (Interimteatra) biroja sino: Trefchdeen, 9. dejembri, usstahfees muhsu firmais tehws Adolfs Allunans ka weefis sawā goda deenas israhde us Interimteatra flatuwes, kur wina benefizei israudfita autora popularakā luga "Kas teetahdi, kas dseedaja? jeb Klaufibas laikos", flatu luga 5 zehleenos, musika no Jurjanu Andreja.

Senata isffaidrojums atflahto namu leeta. Iffludinats fetofchs isffaidrojums: "Ufraudfiba par atflahsteem nameem, us eefschleetu ministrijas noteikumu pamata, teef usfizeta polizijai, tura isdod atkajas schahdu namu atwehrfchanai un noteiz weetas, kur wini atmerami. Pilfhtas domem ta tad naw nelahdu likumigu teefbu noteikt atflahto namu atwehrfchanas weetas pilfhtā."

Saratowā, 6. dejembri. Le schodeen fwinigā fahrtā un peedalotees waldibas whreem un atflahtibas darbineekeem ofzijali atflahja jauno uniwerfstiti.

Ahrsemes.

Belgija nomiris karalis Leopolds, kufsch, ka is Brifeles sino, atflahjis fetofcha fatura testamentu:

"Es mirfu ka katolis, kahds biju ari dshwojot. Lubdsu peedofchanu par grehkeem, kahdus dshwē nodariju; es zeru, ka man wiaus peedos.

Novēhlu fawēem behrneem mantu, 15 miljonuš, kuruš es mantoju un kuruš man wišās lišnās laimejees ušglabat.

Wehloš, lai manas meešas neebalsametu un neistahditu.

Prašu, ka behres buhtu weenfahričas un ka mani apbeditu pulksten 7 no rihta; wehloš, ka lai aš fahrika eetu tikai piš apkalpotaji."

Nelaišis Belgijas karalis bija pašhstams tā leels weikalneeks . . . Wišpahri domaja, ka wišā fawu mantoto teefu daudstahrt pawairojis. Un tā tas ari ir. Bet leeta luht ta, ka miruščais karalis fawēem „likumiskeem“ manteneeem atstahj tikai tif daudš, zif wišā pais mantojis un pahrejo mantu, kahdus 30 waj waitak miljonuš „baronefei“ Wogan (Vaughan), ar kuru tas pehz fawas feemas nahwes bijis falaulajees, un no kuras tam diwi dehli. Tā ka Leopoldam ar wiņa pirmo feerwu dehla nebija, tad Belgijas ironi manto tagad wiņa brahta dehlš prinziš Alberis, kuruš tagad, tā **Alberts I.** eenehmis Belgijas ironi. Sauno Belgijas karali Albertu, kuruš apprezejees ar pašhstamā Bawarijas printšā — ažu ahrsta meitu, Elisabeti, awiše „Berliner Tageblatt“ kahdā korešpondenžē išteblo, tā **sozialistu** šā wahrda ideālā nošhmē. **Franzija** gaiša fugneezibā tagad fahrt energistati fazenstees ar **Wahziju**. Ministru padomē kara ministrs pašlaidroja, ka wišdrihsakā laikā buhwefhot diwus jaunuš jauna tipa gaiša fugus. Pahrlabofhot ari tagadejos. Tā lihds nahkofša gada beigam kara ministrijai jau buhshot peeteelofšs ftoits gaiša fugu. Pašhstamais gaiša fugotajs Latams kara nometnē Šhalonā tagad eerihko maščinu flintes uš fawām masajām Antoanetes tipa lidojamām maščinām un fastakā ar kara ministri isdarijis pa gaišu brauzot šāuššanas mehginajumuš. Kapteins Gerardwijs isdarot mehginajumuš ar glušči jauna tipa lidojamo maščinu. Pehz mehginajumeem ar daščadu sistemu lidojamām maščinām, kuri isdariti jau daščuš mehneščuš, kara ministrija nahkufe pee flehdsēena, ka lidojamās maščinas war leetot karā ari tā ušbruffšanas rihtuš un raidit is tām uš eenaidneekēem šāhweenus. Generalšhtaba kapteins Gerardwijs ir isredfets mahzit ofizeereem gaiša fugneezibu. **Italijas** jaunais ministru preekščneeks Sonino turejis tautas weetneeku namā un fenatā fawu programā runw, kuruš wišpirmā kahrtā fiao par ministriju organizēšanu. Tirdneezibas floti nodofhot juhras ministra pahrstakā; semkopibas, meščkopibas un kalnruphneezibas reforuš ščfiršhot no darba un ruhneezibas ministrijas, kuruš uš preekšču pahrstinašhot ari tirdneezibas lihgumuš un apdroščinaščanas leetas, pee kam nodibinašhot fewiščku zetu ministriju. Sonino tablat ašrahda, ka tuwakā nahlotnē neefot ko zeret uš nodofku nastas atweegliņajumu, bet ministru kabinets tureshot par fawu galweno ušdewumu, ašfargat darbu un kapitalu, jo to wišā atšhstot par awoteem, no kureem ispluštot tautas lablahjiba. Armijas un flotes programu turpinašhot parastā kahrtā. Sihmejotees uš atteezibam pret trejšabeedribu, premjeministrs pašao, ka fawstarpejas uštizibas faites neefot wehl nekad bijuščas tif šipras, tā tagad. Trejšabeedriba tā bijufe, tā ari paleefot netif ween warens faktors preekšč meera ušturesšanas, bet ari labakā Italias interešā garantija. Tam draudšigām atteezibām, kuras lihds ščim pašahwejuščas stary Angliju, Franziju un Italiju, peeweenojotees Italias-Kreewijas tuwinaščanas, kuruš isteikusēs nefenejās karata un Zaru farunās. Italias politikas mehrtis ešot — meera ušturesšana. Tablat waldbas programa isejot uš reformatorišku darbibu sošjala meera labā. Pilsonu teefškās atteezibās waldbiba aistahwefhot walšis fuweranitates ideju, ruhpi

apfargadama apšinas un eestatu brihwiba, zif tahfu pehdejee neaistahrišhot otra teefšas un neapdraudēšhot fabeedriškās kahrtibas.

No **Waschingtonas** fiao: Tašts greesās pee nupat atklahta kongresa ar wehšijumu, kuruš stary zitu ašrahda, ka Saweenoto Walstu fatišme ar zitam walstim ešot draudšiga. Diplomatiškās atteezibās ar Angliju ešot konstatajama uš preekšču eščana. Sihmejotees uš tuwejeem Austrumeem, tad šče pehz konstituzijas eewēšanas Turzijā ešot labojufēs tirdneeziska fatišme. Saweenoto Walstju tirdneeziba ar kolonijām apšlot leelisku attihstičanos. Sihmejotees uš tahlajēem Austrumeem, tad Amerika šče pašahwot uš wišu walstju lihdsigām teefšbam un uš šinas neaistēkamibas apšinigu eewehrošanu. Ar Japanu atteezibas ešot draudšigas. Pehdigi presidents eeteiz leelakas taupibas eewehrošanu un isfata zeribu uš tirdneezibas un ruhneezibas pazēščanos. Ka Amerikani walšis fainneezibā grih eewehrot taupibu, to peerahda tas, ka budščets par 1910./11. gadu aprehšinatš uš 724 miljoni dolaru, t. i. par 123 miljoni masat, tā 1908./9. gadā un par 103 miljoni dolaru masat, tā 1909./10. gadā.

Lisabonā, 19. (6.) dez. Ministru kabinets atkahpees. Rehnisč peenehmis atkahpščanos.

Belgradē, 13. (5.) dez. Stupščina peenehma pehz pirmā nolāšjuma lituma projektu par 150 miljonu rublu leelu ašnahmumu, kuru sumu isleetos kara špehta apbrunoščanai un jaunu dšelszefu buhwei.

Rujorkā, 17. (4.) dezembri. No Nikaraguas fiao, ka ministru presidents Belaja atkahpees no amata. Wišā pašlaidro, ka rewoluzionari ešot apšolijufšees nolikt eeroščuš, tadēht wiņa pehznahzejam buhshot weeglat eewest wajadšigās reformas.

Muhfu bildes.

Pafneedsam zeen. Iaktajeem stary zitam trihs eewehrojumu finatnu wihtu gimetnes: flawenā Leipzigas uniwersitates profesora šimika Wilhelma Dštralda, kuruš dšmits balteetis, flawenā medika Bernas profesora Kochera un flawenā šimika Strašburgas uniwersitates profesora Brauna. Šini numurā nodrukats ari kahds Wilhelma Dštralda raksts „Seeweetes un finatne“, kuruš gan wišzaur newaram peekrist, bet kuruš tomehr leef par daudš ko pahrdomat. Wiš šče trihs finatnu wihtri šchogad eeguwa Nobeka premijas. Martonija un Selmas Lagerlöf gimetnes žeram pafneegt turpmak. Druhtu ainu rahda Hamburgas gases eetaišes degšana.

Grahmatu galds.

Redakzijai peefuštita šāhda jauna grahmata:

Saimneetšču un Seltenu Kalendars 1910. gadam. Ustowpadšmitais gada gahjums. Rigā, Ernsta Plates drukalawa, litografija, burtu leetume un foto-kimigrafija, pee Petera šasnizās, pašča namā.

Walejas wehštules.

Krusas šau laipni kuhdiam peenahst redakzijā.

B. J. Reect.

Redactors: Dr. philos. P. Šalits.

Špashneeks un isdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.

LANDWIRTHE!

Kaufet Stockholms Fosfatbolags
19/21% = **STJÄRN-SUPERFOSFAT**

**STOCKHOLMS SUPERFOSFAT
FABRIKS AKTIEBOLAG**

Vertreter: John Spinck & Co, Gr. Bischofstrasse 8, Riga
Telegr. Adr.: Spincko, Riga

Latweefchu noplehšhamais kalendars 1910. gadam.

Lapinam ir abas puses apdrukatas. Des latras deenas pantina noplehšhamais kalendars fneeds uf lapinas otras puses pahri par 300 wefelibas topšhanai, mabj- un laukfaimneezibai deigus padomus un daku ismelletu dsejoku. Sawa bagatiga fatura dehl šahis noplehšhamais kalendars ir nepezeefšams padoma dwejš latrai deenai gada.

Matšā 30 kap.

Dabujams wišās grahmatu tirgotavās, tā ari **Grusta Plates** drukatawā, Rīgā, pee Petera basnižās un Stahrau eelā Nr. 13.

**Latweefchu Laukfaimneeku
Ekonomiskā Sabeedriba**

Rīgā, leelā Rehnimū eelā Nr. 29

un

fawās nodalās:

Muškne	Selgawā	Šchagare	Wentšpili
Aužē	Leepajā	Smiltene	Wainodē
Bauškā	Laudones- Dšeena	Subatē	u. t. t.
Dobelē	Refeknē	Talfoš	
Selabmeestā	Salbū	Walkā	

peedahwā wišadas laukfaimneezibas mašhinas un riħfus, sehklas, mahkfligūs mehflus un žitus semkopibas peederumus.

Par beedreem Sabeedribā war eestabtees abeja dšimuma laukfaimneeki, tā ar beedribas, eemakajot wišmas 10 rbl. dalibas un 1 rbl. eestabšhanās naudās.

Sabeedribas laikraksts „Semkopis“ isnaht reisi nedekā un matšā ar peesubtišhanu beedreem 1 rbl., nebeedreem 280 kap. gada.

Manā apgahdibā dabujams:

Ubags. Dseefmu luga 2 zehl. no Lejas- Kruhmina. Mušita no wairaf komponistiem. (Personas: 4 fungi un 1 dama.) Matšā 30 kap. — Pilnige klaweeru iswił umš ar dseefmu tekstu šchai lugaī — 1 rbl.

Pils pee Reinas. Romans no Bertolda Auerbacha. 3 dalās. Muštah- stijis Augustis Deglawā. Matšā latra data 60 kap.

Bes dogmata. Romans no Henrika Sjens- tewiſcha. Latw. no A. Deglawā. Matšā 80 kap.

Megaiſs. Drama 5 zehleenos no A. N. Dšrowska. Latw. tuht. Lejas- Kruhminſch. M. 30 l.

Hannele. Sapnu dseja no G. Hauptmana. Dulsoj. Wšpāšija. Matšā 40 kap.

Uf diwām swaigšnem. Romans 2 dalās no Kurda Lafwiža. Latwiſki no A. Deg- lawā. I. data 60 kap., II. data 80 kap.

Lemermuras lihgawa. Staħšis no Waltera Stota. Latw. no A. Deglawā. Matšā 75 kap.

Hernhuteefchi. Drama 5 zehl. no Porufu Sahaa. Matšā 40 kap.

Jannā pafanle. Romans no Augustia Deglawā. I. data 60 l., II. data 60 kap., III. data (Wainitās lomās) 1 rbl. Wišās trihs dalās kopā 2 rbl.

Stari is senatnes. Episki no Ed. Seibota. Matšā 40 l.

Grusta Plates,
Rīgā, pee Petera basnižās un Stahrau eelā Nr. 13.

**Kapara
bades kraħfnis**

ar malku kurinamas, peeflehģšhanai pee nħdens- wada ar jaukšhanās bateriju un duſchn.

Emaljetas wannas.

Wannu kraħfnis
ar malku kurinamas.

Klosetes

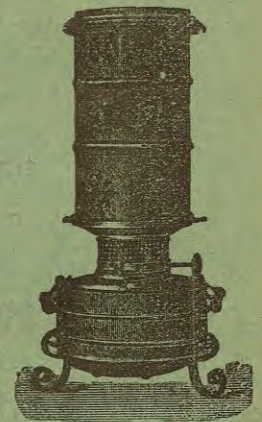
daſchados isgreſnojumos no 7 rbl. ſaħkot, nepezeefšamas katrā namā.

Maſgāſhanas mašhinas.

Welas isgreeseji.

Welas rullī.

**Regulejamas pildamas
kraħfnis**
malkai, Fuhdrai, oglem, Pofšam.

Petrolejas

apšildišhanas kraħfnis
kurās uf galwojumu bes ſmakas ari leelatas telpas eefšba,
peedahwā no kraħjuma lehti

Hugo Hermann Meyer
Rīgā,
Teatra bulwarī 3.
Wišada weida mašhinas.

Gresni pulksteņi par 1 rbl. 85 kap!

Segabdatēes no pirmavota tungu atklātus kabatas pulksteņus ī melni fobināta ogļu tehrauda, ušwēlams beš atklehgas „Remontoars” par 36 stundām reiši, tītai par 1 rbl. 85 kap. (maksā pee atkal pahrdewejeem 3 rbl. 50 kap. un dahrgat). Šhee pulksteņi ar fawu kīaisto iškātu war apmeerinat pat wīs-imekletato garšhu un atšhēras ar fawu ideali pareišo gaitu un mehānīfma išturību. Iškūhta tītai pehž pareišas nōregulešhānas uš sekundi ar galwojumu uš 8 gadeem. Tahdi pat, bet augštata labuma (sudraba rubla bešumā) jena 2 rbl. 65 kap.

Par 2 gab. 5 rbl. 15 kap., 3 gab. 7 rbl. 70 kap., bet par 6 gab. 15 rbl. 25 kap. Segti maksā 75 kap. dahrgat.

Melni atklābtī damu pulksteņi 1. fortes 2 rbl. 85 kap., segti 75 kap. dahrgat. Sudraba (84 pr.) segti tungu waj damu pulksteņi wisangštata labuma un teišham elegānu iškātu 9 rbl. 75 kap. un 13 rbl. 95 kap. Amerikānu selta (ar galwojumu uš daudsgadeju išturību) 12 rbl. 25 kap. un 18 rbl. 85 k. Šhi jena nolīhta ariatkal pahrdewejeem. Padewīgs luhgums, nesawainīt ar masīwehtīgeem īpataldarīnājumeem! Pāstīlejumī teek tušlin īpīlbtī uš pehžwātsu un beš eemātsas.

Adrešet: Торговий Домъ Ш. Германъ, Варшава, Мазовецкая ул. № 11.

Johannes Mitschke,

tehrauda leetu, šhānjamo rīhku, mahjas- un kehka leetu nolīktawā

Rīgā, Kungu eelā Nr. 11, tel. 539,

ecteiž fawu

wīspīlnīgatā mehrā jāunapghdato nolīktawu

ar

tīhra nīkela un nīkela platetām

galda

un

kehka leetam,

alpakka, kā ari stīpri sudrābotus

ehdamos rīhkus

un dašhas zītas

naschu prezes,

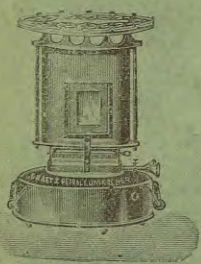
kā: galdu-, kabatas-, īpaltu- un bahrsdas naschus, brudeera-, andekla, nāgu-, papīra un peeegreeshamās šehlehes, šehlehru un naschu etwījas, atšehgu- un šehlehru kehdes, forku wīlks pehž glūshī jāunas sītemas, ar kweem beš kabhām breešmam kārū pudeli war atīaist.

Matu greeshhānas un droshības bahrsdas dšenamee aparātī.

Zahlat:

damu un kungu

tualetu preekshmetī.

Upat īsnahzīs un dabūjams Saimneetschu un Seltenu Kalendars

1910. gadam.

Grūsts Plates, Rīgā, pee Pētera bānīzas un Šhārmu eelā Nr. 13.

Baltījas audeklu manufaktūr-šabeedrība, Rīgā. (fabrīka Kengeragā). Rīgā.

Par fabrīkas ženam pahrdoš paschu pahrdotawā

Kungu eelā Nr. 22

Linu un pakulu dīlijas un wīfadas audeklu prezes, kā ar balīnatus un nebalīnatus deegus un īchnores.

Krahshhūs behrnu ratīnus

paschu fabrīkājījas, peedahwā

A. Lentner un Ko.

Teatra bulwārī Nr. 7.

Kaut ko fliktu

Juhs welti muhsu škatu logos un pahrdotawās telpās meklesat! Tā tad, ja Juhs wehl nešinat, ko uš Swehtkeem dahwīnat — pee mums Juhs to atradīsat! Apškātīshāna beš peešpeeeshānas pīrkt īr atlāuta.

Tīrdīneezības J. Jaksch & Co. Schahlu
nams eelā.

Nost ar kwehposcho petroleju!

Wislehtatā apgaišmoschana un ekonomistatā apturinaščana teel panahka titai ar mušju wairakkahrtigi ar wisauģstatām godalgam apbalwoteem:

- Spirta kwehlu degleem,
- „ „ „ laternam,
- „ „ „ inwertlampam,
- „ krahšnem,
- „ gludekleem,
- „ wentilatoreem,
- „ patwahreem,
- „ kafejas kannam,
- „ kaušetawam un
- „ mahjas un kehka peederumeem,

kurē ir glihta ištata, weentahrsči, leetoschana nebihštami, bes kwehpeem, nesmird un nepraša fewiščas kopschanas.

Mušju wispahrpasištamais zectais spirts „Denaturat“, spirta seepes un 92% denaturets spirts 1.80 kap. wedris, pahrdodami jaunatwehrtajā nodalā preešč Baltijas gubernam,

Rigā, masā Kehniu eelā Nr. 15.

Tehniska spirta leetoschanas nodala pec Kreewijas degwihna debšinataju beedribas.

Wispahrigs wahjums.

Ištis mašspadomneets Dr. med. M. N. Popows Sw. Peterburgā: „Dr. Hommel'a Hematogens dewa man diwos nerwu wahjuma, apeties truhkumu un wispahriga wahjuma gadijumos ištakā laikā apbrihnojams panahkums. Es griđu fewišči ušwehrt, ka abos gadījumos eepreešč diwus mehneschus zauri wisdaščabatof lihdselkus biju bes panahkumeem isletojīs.“

Dr. Hommel'a Hematogens

ir no wairak kā 5000 eeksch- un ahrsemju profesoreem un ahrsteem par wislabato atišīs, dabujams wišās apteekās un apteeku pretšchu pahrdotawās.

Peeprafot fewišči jaušwer **Dr. Hommel'a** Hematogenu un patašdarinajumi jaatraida.

Karla Balša

šchnabu, balsamu un likeeru fabrika Rigā

Wihna

leel- un šihktirgotawa

ar

eeksch- un ahrseemes wihneem.

Fabrika un fantoris: **Leelā Maskawas eelā 90.**

Leelnoliktawas:

1) Schaktu eelā Nr. 6.	5) Maskawas eelā Nr. 66.	8) Lalkos, Kursemes gubernā, pee Hirschberga Iga.
2) Meera eelā Nr. 2.	6) Slotas eelā Nr. 83.	9) Schagares pilsehtinā, Kausnas gubernā.
3) Kalzeema eelā Nr. 17.	7) Jaunmilgrahwi, Esera eelā Nr. 19.	
4) Dinamides eelā Nr. 30.		

Šells gultas, behrnu retinas, masajamos šekus, petrolejas wahrilajus, tehsmatehnas, emalj. wahram's traukus, petrolejas krahšnis, šikla un fajansa prezes, niketa un alfenida prezes, peedahwā pa lehtatām zenam

J. E. Mufške
lampu fabrikas noliktawa
Terbatas eelā Nr. 18.
Metala kapu fronti
leelā ihwehlē lehti.

Rets gadijums

Par 7 rubl. 25 kap.

išubtam 2 seemas kōstimus: „Anģtu trifo“, wilnaina, štipra un modes drehbe, 2 aršč. plata, 4 1/4 aršč. preešč wefela tungu ušwarka un 8 arščin. „Panamas trifo“ preešč štipra un eleganta damu kōstima, ar eepataščanu un peesubtot va pastu (bes eemafšas un bes kaut labda rista); ja nepaittu, tad fabrika atmalfā pilnu zenu; par pehžmalšu peerehkina 16 kap., bet uš Sibiriju wehl 85 kap. Adrešet: Въ фабрику А. Кивмана, Лодзь № 31.

№ 4711

Captol
Labakais matu uhdens

galwas ahdas šihriščanai, atšpirdšinaščanai un šihri- naščanai, nerwu eerošina- ņchanai, fewišči ari pret blaugam un zaur to ro- doščos matu ištříšanu.

„Captol“
teel pagat. pehž Dr. med. J. Eichhoff Škerfeldē uš- dewuma un nau nekahds noslehpumains lihdselkis.

Weenigais fabrikants
Ferd. Mülhens
šelnē pee Reines un Rigā.
Schkuhau eelā 15.

Wijoles

à 3, 4, 5, 6, 8, 10,
12, 15, 20, 25, 30,
40, 50, 75, 100 rbf.
un dahrgaf.

Kornetes

à 12, 15, 18, 20,
25, 30, 35, 55, 65,
80 rbf. un dahrgaf.

Mandolines

à 4, 5, 6, 8, 12, 15,
20, 30 rbf. un dahrgaf
lithds 200 rbf.

Gitaires

à 3¹/₂, 5, 6, 7, 10,
15, 20, 30, 40 rbf.
un dahrgaf lithds 100 r.

Fleites

à 3, 5, 8, 12, 16, 25, 35,
40, 55, 65, 80 rbf. un dahrgaf.

Balalaikas

à 1¹/₂, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 15, 20,
30 rbf. un dahrgaf lithds 150 rbf.

Zenu rahditati par brīhwn.

Jul. Heinr. Zimmermann,

Rigā, Schkubnu eelā Nr. 15.

Deeprafeet wifur

tikai tās labaki atšihtas un
pīlnigi nekaitigas, dandz-
kahrt ar pirmām godalgam
apbalwotas

➔ papirofu tšhaultes ➔

„Mercur“ un „Latwija“

A. Jaunsem, Rigā,

tikai Suworowa eelā Nr. 21.

Leelakā tšhaultisdu fabrika un tabakas leelnoktama Baltijā.

Pakaidarijumu deht luhdsu pareiši eewehrot manu firmu.

A. Redliha

angļu magasīna

Rigā.

Musiku instrumentu spezial-nodala un pašču darbniza.

Wifī musikas instrumenti orkestrim, skolai un mahjam.

Latweeschu zonofonu plates. Gramofoni leelā iswehlē
no 10 rbf. fahkot.

Saunas abpusejas zonofonu plates,

fewišdki eeteizami uskehnumi:

X 62887 „Nu ar Deewu, Wihsemite“. Wihkola.	X 64326 „Eij, bahliki, luhkotees“. S. Simses.
X 62888 „Apkahrt kalnu gahju“. „	X 64327 „Deews dod muhsu tehwu semei“
Suzjanu Andreja.
X 63442 „Pawafaris atkal klastu“. Dols.	X 62896 „Puht wehjin“. S. Wihkola.
X 63443 „Kas tee tahdi, kas dseedaja“. Wihkola.	X 62897 „Uš wakar swaigsmi“. S. Penza.
X 63444 „Pee tawa augsta balta loga“.	X 62875 „Sihkee pirkstini“. E. Melngailis.
X 63445 „Sele pašmaidī“. Suzjanu Andreja.	X 62876 „Kur, preedite, tawas stujas“. (Taut.
dseefma.)
X 61156 „Monopols un meschabrahls“. Singe.	
X 61157 „Wihlestibas gaudas“. Perscha.	

Platu katalogi par brīhwn.

„Waldschlößchena“ Merzens.